

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izmislje deželne in praznične, ter velja po pošti prejetemu za avstro-ogrske dežele za vsa leta 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vsa leta 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljanje na dom računa se za vsa leta 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljanja naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiritopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izločijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnštvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnštvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Protestni shod

narodno-napredne stranke v Ljubljani.

Ljubljana je videla že sijajne slavnosti, lepe in mogočne narodne manifestacije, toda tako velikanskega in veličastnega političnega shoda, kakor je bil večerajnji protestni shod narodno-napredne stranke, še ni bilo ne v Ljubljani, ne na Slovenskem. Doslej se je vedno mislilo, da je bil »Vseslovenski shod« največja prireditelj, a sedaj smo se prepričali, da niti sence ni v primeri z večerajnjim shodom.

Udeležba na shodu.

Z vseh strani kranjske dežele so privreli zaupniki in somišljeniki narodno-napredne stranke na ta impozantni shod, da slovesno protestirajo proti počenjanju klerikalne stranke v deželnem zboru. V tej hudi vročini prihiteli v Ljubljano, ni mala stvar. To je težka žrtev, ki jo le stori, kdor je prepričan, da zahteva javna in občna korist, da se čim sijajnejše pokaže ljudsko mnenje o počenjanju klerikalne stranke.

Z vseh strani so prihiteli somišljeniki, z bohinjskih hribov in doli od hrvaške meje, kjer se morajo pol dneva voziti, da pridejo do kake železnice. Z Gorenjskega, Notranjskega in Dolenjskega so prihiteli, da, celo od vsega sveta ločena Bela krajina je bila zastopana. Iz Črnomlja, iz Metlike so celo prihiteli slovenski rodoljubi, da se udeležijo velike protestne manifestacije.

Čast možem, ki se niso ustrašili žrtev in truda, da so se udeležili shoda in s tem posvedočili moč in veljavo narodno-napredne stranke. Tuna tem shodu se je videlo, da so najboljši sinovi slovenskega naroda na Kranjskem v taboru napredne stranke.

Zbrali so se zastopniki vseh stanov.

Bilo jih je vsaj kakih 1500. Sokolska dvorana, ki obsega 350 štirinajških metrov, je bila natlačena, tako natlačena, da mnogo udeležnikov niti prostora ni dobilo. V tem, ko je bilo na galeriji zbrano narodno ženstvo iz Ljubljane kakor tudi družih krajev, videl si v dvorani kmetske može, meščanstvo in uradništvo tako množevito zastopano, da tega nihče ni pričakoval. Odkrito povemo: Tako velikanske udeležbe z dežele, zlasti tako velike udeležbe kmetov, nismo pričakovali. V tem oziru smo se varali. Prišlo je jako mnogo županov, občinskih odbornikov, trgovcev, obrtnikov in uradnikov in prišlo je, kakor rečeno, tudi izredno mnogo kmetov. Ta udeležba že sama kaže, kakšen utis je napravilo počenjanje klerikalcev v deželnem zboru zunaj po deželi in pojavina shodu samem pričajo, da je vse razsodno prebivalstvo v deželi jedino v tem, da se mora boj proti klerikalcem nadaljevati, pa če treba tudi z najskrajnejšimi sredstvi.

Shod v sokolski dvorani.

Župan Hribar,

ki je po sklepu izvrševalnega odbora shodu predsedoval, je otvoril zborovanje, predstavil vladnega zastopnika, polic. nadkomisarja g. Wratschkota in potem otvoril zborovanje približno tako-le:

Slavna skupščina! Srčno Vas pozdravljam vse, ki ste se zbrali na današnjem shodu, vse udeležnike, iz Ljubljane in iz drugih krajev, zastopnike Gorenjske, Dolenjske in Notranjske, zastopnike kmetijskega stanu in inteligence. Današnji shod nima take važnosti, kakor tisti shodi, ki jih prirejajo naši politični nasprotniki. Ti naši nasprotniki zbornajo nekaj ljudi in jih naženo na kak prostor, kjer potem poslušajo, kako se kdo norca dela iz sv. Duha in jim prisega, kako njegovo srce gori za blagor ljudstva. Toda

objem teh ljudi je tak, da se je težko iz njega izviti. Na današnjem shodu pa so zbrani možje, ki mislijo s svojo glavo in sodijo s svojim razumom vse javne pojave. Zbrali ste se v množici, kakor se le redkokdaj zbirate, da se izrečete o dogodkih v dež. zboru. Vsi ste brali, kaj se je zgodilo v dež. zboru. Brez povoda, ne da bi bil kdo nasprotniki v čimerkoli prikrajšan ali žalil, uprizarili so v dež. zboru tako surovo sceno, kakor se niti v kaki beznici ne primeri (živahno pritrdjevanje). Ko sem videl dr. Šušteršiča in njegove tovariše, kako so nahrulili tovariša dr. Ferjančiča, mislil sem, da vidim pred seboj kake pobesnele Indijance (Pritrdjevanje). Klici: Res je! Le tomahovke sem pogrešal, (Veselost) drugače so bili popolnoma slični Indijancem.

Sedaj se klerikalci opravičujejo, češ, da so uprizarili škandale radi volitev v odseke. Opravičujejo se tako, ker jih je sram in ker jih je strah. A to opravičevanje je humbug (Živahno pritrdjevanje). Še predno je prišlo do volitve odsekov, so proglašali, da bodo v dež. zboru delali obstrukcijo. Že naprej je bilo sklenjeno, delati škandale v dež. zboru, in če bi bili klerikalcem dali tudi polovico vseh mandatov v odsekih, ali še več, bi bili tudi začeli obstrukcijo. (Klici: tako je!) Klerikalcem ni za delo, ne za gospodarski napredek dežele, razgnali so dež. zbor, da bi provzročili razpust in poskusili pridobiti toliko mandatov, da bi imeli sami večino (Klici: tako je!)

V tem oziru se sicer varajo, ali večina jim je potrebna, da bi rešili svojo na polbankeroto »gospodarsko zvezo«, ki vleče ljudstvu denar iz žepa (Klic: Le recite, krave!) In če ste se ozrli gori v št. Vid, ste videli veliko hišo, ki jo gradi g. knezoškof. Stavba ne gre naprej, ker ni denarja. Za te naprave dobiti denar iz deželne blagajne, to je želja klerikalcev, to je pravi povod obstrukcije.

Prvič so začeli klerikalci razsajati, ko

sem jaz izjavil, da sem za splošno, jednako in tajno volilno pravico, a s pogojem (Dr. Tavčar: da ne bo samo duhovniška volilna pravica), da se ustvarijo kavtele, da se ne bodeta zlorabljal leca in spovednica za volilno agitacijo. Govoril sem hipotetično in ne kakor slepe klerikalci po listih, da duhovniki res tako delajo. (Burno klicanje: Saj res tako delajo, saj res zlorablja leco in spovednico.) Ako duhovnik zlorablja leco in spovednico, potem volitev ni svobodna. Izjavil sem, da, dokler ni zagotovljena svobodna volitev, dotlej mi ne moremo biti za splošno in jednako volilno pravico. Naj vsi napredni krogi, zlasti tudi socialni demokratje pomislijo, kaj bi bilo, če bi imeli splošno in jednako volilno pravico, volitev pa bi ne bila svobodna. Potem bi pač Ljubljana obdržala dva napredna poslanca, klerikalci pa bi lahko volili 34 fajmoštrov v dež. zbor. Želja in zahteva vseh svobodomiselnih ljudi je, da mora biti duhovniku zabranjeno, zlorabljaati vero. Mej duhovniki je tudi poštenih mož, ki žele narodu dobro. (Klici: Malo jih je!) Ti so mučeniki. Večina pa se ravna, kakor veleva škof Jeglič. (Klici: Bog mu grehe odpusti!) Mnogim ni vera že nič ko dekla za vse. (Burno pritrdjevanje.) Najbolj klasičen dokaz za to je pismo, ki ga je priobčil »Slov. Narod«. V tem pismu je župnik Šalehar v Dolenji vasi, ko je izgubil pravdo za neko dedščino, pisal jednemu dedičev, da svojo dušo vekomaj nesrečno stori, če mu vsaj nekaj strokov ne vrne. (Občno ogorčenje, viharji klici: Sramota! Taki so! Sram jih bodi!) Ali ni to dokaz, da je gotovim ljudem vera le dekla za vse? (Pritrdjevanje.)

Nečuvno je tudi, kako je dr. Šušteršič (Klici: Le recite Žlindra! Samo Žlindra!) napadel uradništvo. Sicer je dr. Šušteršič tako značajan, da hoče tajiti, in skuša to v »Slovenec« popraviti, a jaz sem ga dobro poslušal in lahko izjavim, da je res tako govoril, kakor se je poročalo. Urad-

LISTEK.

Sangrad.

Najnovejše zdravilišče na Kranjskem.

Tujci, ki potujejo širom sveta, radi priznavajo, da ni lahko najti lepših krajev, kot jih ima naša slovenska domovina. Posebno naša Gorenjska imponira tujcu. Poleg svojih krasot nudi naša dežela človeku na izobilje letovišč in zdravilišč vsake vrste. Dolenjska ima n. pr. znamenite Toplice, Notranjsko letovišče in jamo v Postojni, Gorenjsko pa podoba raja — Bled in Bohinj. Poleg teh ima vsaka zase še mnogo, mnogo prijetnih in lepih krajev, kjer si meščan na poletje lahko ohladi glavo in odpočije od trudopolnega svojega dela. Da je vsakdo, ki je vse leto od zore do mraka vprežen v svoj posel, potreben vsaj nekaj dni počitka, o tem ni govora. Vprašanje je le, kam pojd, da si res odpočiješ in da res okrevaš. Kdor je zdrav in hoče le nekoliko razvedrila, ta naj gre kamorkoli po naših krajih, povsod najde razvedrila, kdor pa hoče preživeti nekaj dni v zdravem zraku, med gorami, v miru, ta naj gre v najnovejše zdravilišče v Sangrad pri Cerkljah.

Ker se zdravilišče Sangrad letos tujcem prvič otvori, je pač na mestu, da si ga nekoliko natančneje ogledamo, da tudi širši svet poizve za ta doslej le redko ka-

teremu znani kraj. Sangrad leži četrto ure severno od Cerkljan na Gorenjskem v dokaj široki dolini med dvorjanskimi in grajskimi gorami. Skozi dolino se vije bistri potok Reka, ki ima najbrže odtod svoje ime, ker izvira kaki dve uri nad Sangradom v pogorju, ki se imenuje Reka. Nekaterniki trdijo nasprotno, namreč, da ima pogorje ime po potoku, češ, da je narod potok smatral za reko in odtod ime Reka.

Sangrad je mogočno poslopje, ki že od daleč s svojimi modernimi napravami potnika opozarja nase. Tu imaš mrzle, tople, zračne, solčne, peščene kopeli na izbero in restavracijo z vsem komfortom na razpolago. Sangrad ima za letoviščnike in rekonvalescente — saj je v prvi vrsti namenjen za rekonvalescente in nervozne — na razpolago celo vrsto prijetnih meblovanih sobic in stanovanj, krasno dvorano, vrt in sprehajališča. V bližini Sangrada sta le dve lepi beli hišici, ki sta tudi letoviščnikom namenjeni, od daleč pa slišiš iz Grada, tako se namreč imenuje med Cerkljami in Sangradom, žago, katero goni Reka, ubirajoča svojo pot proti Cekljam.

Dolina ali rov, v katerem leži Sangrad, je čudovita lepa. Na levi strani se vzdiguje takozvani Kozji breg do iste višočine, kot na desni strani grajski bregovi. Obadva bregova sta od vrha do vznožja gosto zarasla, večinoma z bukovim in smrekovim lesom, le tupatam

vidiš plaz, iz katerega štrli mogočno skalovje. Do Sangrada in še nekoliko naprej je dolina milo romantična, naprej proti izviru Reke pa postaja dolina vedno bolj in bolj divja. Dolina je tiha in mirna, in drugega ne slišiš kot žvrgolenje ptičev, šumenje potoka, kozji ali kravji zvonec z enega ali drugega brega.

Sangrad ima poleg dveh hišic v obližju nekako filialko na Vižencah in Štefanji gori. Na Vižencah so letoviščnikom tri sobe, na Štefanji gori pa ena soba na razpolago. V teh sobah se ti nudi snažno ležišče in druga potrebna priprava.

Do Štefanje gore imaš v hrib eno uro, na Vižence pa poldrugo uro hoda. Iz Viženc kakor iz Štefanje gore imaš krasen razgled po vsej Gorenjski. Vižence so tudi primerno prenočišče za turista, ki hoče lesti na Krvavec ali Grintovec mimo Cojzove koče.

Planinci, tu je krasota, tu je partija za vas!

Dr. Globočnik, lastnik Sangrada in najemnik filialk na Vižencah in Štefanji gori, je gostoljuben in prijazen mož in s sporazumljenjem bi morebiti planincem dovolil porabo viženske in štefanjske filialke pod istimi pogoji, kot se rabijo koče po planinah. Planinskemu društvu se nudi prilika, da pride po ceni do snažnih prenočišč pod Krvavcem, v visokem in divnem pogorju.

Izletnikom je najprimernejši oni vlak, ki vozi okolu 7. iz Ljubljane in ki prihaja okolu 8. v Kranj. V Kranju je cerkljanska pošta na razpolago, ki je ob 10. v Cerkljah, ob šestih popoldne pa zopet odpelje iz Cerkljan v Kranj. Sicer pa je v Kranju na kolodvoru več kot dovolj izvoščkov, ki te za male krajcarje potegne do Cerkljan ali pa do Sangrada. Za pešce je imenitna partija iz Kamnika čez Tunjice, Šenturško goro, na Vižence, in od tod v »Sangrad«. Dr. Globočnik je tudi pripravljen, pri vsaki priliki preskrbeti voz na ustmeno ali pismeno prošnjo.

Nisem naprošen, delati reklame za dr. Globočnika letovišče; bojim se celo, da mu nisem povse ustregel, toda Sangrad sem opisal zategadelj, da poizve zanj širše občinstvo in da sem opozoril planince na krasno pogorje in lepo priliko, katera se jim nudi radi prenočišča pod Krvavcem.

Planinec, ki zjutraj zgodaj vstane iz postelje na Vižencah, mi bo gotovo hvaležen, da sem ga opozoril na te krasne kraje in rad bi ga slišal pripovedovati, kakšen utis je napravil nanj ta pogled, ta zrak, in ta gostoljubnost Vižencanov.

H koncu naj še omenim, da se je Sangrad priljubil tudi biciklistom in da ni prav nič novega, če vidiš po 6 do 10 ljubljanskih kolesarjev v Sangradu, ki se v kopelji, v restavraciji in pri biljardu veselijo krasnega popoldanskega izleta.

Cerkljan.

ništvo je za funkcioniranje državnega stroja tako potrebno, kakor kolesca v uri. In tem uradnikom je očital, da žro ljudski denar. Le malo je uradnikov, ki so dobro plačani. Poglejte pa uradnike od XI. do XIII. činovnega razreda. Ti so pravi trpini! (Burno pritrdjevanje.) Ti dobe toliko, da se komaj preživljajo. Sicer pa, ali uradniki res toliko „požro“? Le minimalen odstotek vseh državnih potrebščin se porabi za uradništvo. Pač pa smemo vprašati: Kdo pa je tisti, ki v naši deželi žre in je največ požrl? (Burno klicanje: Farška bisaga!) Največ so požrle katoliške gospodarske organizacije. Spominjamo se samo banke „Slovenije“, ki je požrla cel milijon. Tako je bilo tudi pri drugih klerikalnih zavodih in bo še.

Šusteršič je vpil na dr. Ferjančiča: Jaz sem dal, ti pa žreš. To je jedina žrtev dr. Šusteršiča, o kateri se ve. (Veslost.) Ta mož ni še nikdar kaj dal za kak naroden namen. Kje je narodno društvo, čigar član je on? Še pri „Slovenski Matici“ ni! Dal je, da je mogel slepariti z žlindro (Burno pritrdjevanje), a kdor v take namene da, ni požrtvovalen, (Klic: Saj ni dal iz svojega!)

Proti takemu počenjanju dr. Šusteršiča in njegovih pristašev, proti napadom v dež. zboru in proti obstrukciji je potreben energičen protest in ta protest naj izreče današnji shod. (Burno odobravanje in ploskanje.)

Deželni odbornik dr. Tavčar,

že pri nastopu viharo pozdravljen, je govoril približno tako-le:

Slavni shod! Tako imenovana katoliška stranka je razbila deželni zbor kranjski ne z uma svetlim mečem, (Klici: Z ragljami!) nego s tuljenjem in kruljenjem, ki bi čast delalo pijancem po konsumnih beznicah. (Odobravanje.)

Farizeji, ki vero s kolom zastopajo, in ki želodec z vero zamenjavajo, (Klici: Tako je!) besnijo sedaj po deželi, češ, narodno-napredno stranko smo na križ pribili!

Ali na križ niso pribili naše stranke; na svoj križ so pribili družega mučenika. Ta mučenik je naš kmet (Burno pritrdjevanje. Klici: Tako je!) in centurio dr. Šusteršič je pristopil, da mu je z nabrušeno sulico prebodel ozke prsi od spodaj na vzgor, da odteče tisto malo krvi, kar je niso katoliški komarji dosedaj si izsesali iz našega kmeta! (Živahno pritrdjevanje. Klici: Res je!)

Je-li nam pri vsem tem treba obupavati?

Današnji shod je sicer shod protestov. Smejo se pa tudi naglašati resnice, ki ne prinese nikakega protesta. Naglasiti hočem jedno veliko resnico, pred katero obmolknje vsak ugovor.

Ta resnica pa se glasi: časi, kakor so današnji, časi, v kojih uganja dr. Šusteršič svoje blaznosti, živo dokazujejo potrebo in koristnost naše napredne stranke. Jedina je med Slovenci, ki daje poročstvo za javni red in javni blagor. (Živahno pritrdjevanje in ploskanje.) Če bi je ne bilo, danes bi narodno-napredna stranka morala kar čez noč vzrasti, če ne drugje, pa iz suhe dlani dr. Šusteršičeve!

Zategadelj nam ni treba obupavati!

Ali naj žalujemo radi tega, ker stopi katoliški stranki na čelu dr. Ivan Šusteršič?

Ta mož je v deželnem zboru govoril o subjektih. Bodi mu odpuščeno, dasi imam skoraj zavest, da je on sam subjekt, in da bi morala pravega katoliškega škofa rudečica oblititi, ne samo tedaj, kadar obdruje z dr. Šusteršičem, temveč že tudi tedaj, kadar se temu škofu sanja o omenjenem Šusteršiču! (Viharno odobravanje in klici: Res je! Prav res! Tako je!)

V drugem pa nimamo nič proti temu, da dr. Šusteršič katoliško stranko po svoji gnojnici vlačí, in da sili slabotnega Povšeta, zadolženega Pogačnika in onemoglega Pfeiferja, da mu ližejo pete! Nasprotno, mi želimo in Boga prosimo, da mu da dolgo, dolgo življenje, do skrajnih mej človeških dni. (Veslost.) Ta dr. Šusteršič, ki boče počasi pa zanesljivo na kant spravil kranjsko duhovščino, je naš najboljši sodelavec, (Veslost) z vsakim dihljenjem, z vsakim dnevom svojega življenja pričuje o potrebi naše stranke, naše narodno-napredne stranke. Zategadelj naj ga Bog živi in poživi! (Živahno pritrdjevanje.)

Vse to, o čemer sem dosedaj govoril, da se brez protestov preneša. Protestovati pa nam je proti tisti katoliški anar-

hiji, ki se je pod vlado današnjega knožkofa v deželo zanesla (Klici: Žalostno! Lep pastir!) Da, slavni shod, na Dunaju vlada cesar, pri nas v deželi pa vlada mala, pa prav pristna katoliška anarhija! Protestovati nam je tudi proti temu, da naša cesarska vlada skoraj nima poguma varovati svoje avtoritete. Dostikrat imamo vtise, kakor da bi se cesarska vlada teh blagoslovljenih anarhistov ne-kako bala, in da hodi okrog njih, kakor mačka okrog vrele kaše! Šusteršič se je bahal, da mu je gospod pl. Körber zaničljivo zatrdjeval, da z nami naprednjaki niti govori ne. (Smeh. Klici: O jej!) Mogoče, mogoče pa tudi, da si je to sveto laž dr. Šusteršič po stari svoji navadi sam izmislil! (Klici: Čisto gotovo!) V tem pogledu ne vem, koliko je resnice na njegovih besedah, (Klici: Prav nič! Vse je žlindra! Veslost) zanesljivo pa vem, da mora gospod dr. Körber takoj pohiteti k umivalniku, če je kdaj segel dr. Šusteršiču v roke! (Burna veslost.) Ali naj si je, kakor si že bodi, k premisleku nas sili postopanje vlade, ki nam ni pustila, dasi so deželnozbornske izjave po zakonu proste za vsak tisk, da bi bili smeli svoje plakate odčitati z gnojnocvetočimi rožicami dr. Šusteršičeve deželnozbornske poezije. (Živahno odobravanje.) No, avstrijski državniki so dostikrat slepi; oslepe pa najraje takrat, kadar je treba pristriči bujno poganjajoče grmičevje katoliškega fanatizma. Nič ne de, če se vlada boji katoliškega anarhizma, narodno-napredna stranka zategadelj pred tem anarhizmom ne bode pod klop zlezla! (Viharno klicanje: Nikdar! Boj do skrajnosti!)

In ali ni anarhistično, če se voditelji naših katoliških komandantov s pravo bestijalnostjo spravljajo na stan, ki je takorekoč okostnjak vsake države, na vse častivredni uradniški stan, ki si svoj vsakdanji kruh istotako s potnim obrazom prislužuje, kakor vsak drug stan! Pravico nam ta stan deli v imenu cesarja in v imenu cesarja nam vzdržuje upravo. Dr. Šusteršič pa pljuje na grob svojega očeta, (Viharno pritrdjevanje. Klici: Sram ga bodi! Fej! Fej!) ki je bil tudi uradnik in je sam najbolje občutil, kako težko se prisluži uradniški vinar; dr. Šusteršič pa trdi, da je uradnik samo zato na svetu, da žre na državni glavnici, in to prejkot ne v imenu cesarjevem. Če to mišljenje ni anarhistično, je pa vsaj revolucionarno! Ako bo voditelj »katoliške« stranke po ti stezi dalje korakal, lotilo se bo to predrzno človeče z gnlim svojim zobom prav kmalu najvišjega prestola in cesarju samemu bo pričelo očitati stotake v civilni listi! Tako, gospoda, izgleda dandanes katoličanstvo v naši deželi!

Precej blizu revolucionarnega mišljenja se mi vidi, ako je cesarska beseda, ki je gotovo prikličila iz čistega in krščanskega človekoljubja, padla na kamenito srce ohollega prelata, ki jo je potem v pivski družbi persifliral s trivijalnimi besedami: mi pa ostanemo kakor smo b'li! (Burno ploskanje. Klici: Škandal! In to se trpi!) Tako, gospoda, izgleda dandanes katoliška ponižnost v naši deželi!

Prava in čista anarhija je dalje, ako naši kurati z razdraženimi svojimi tolpmi demolirajo hiše političnih svojih nasprotnikov ter te nasprotnike s kamenjem pobijajo. Izrek svetega Janeza: Otrociči, ljubite se med seboj, pa spolnujejo s tem, da puste razobesiti umazane cape iz samega veselja nad smrtjo političnega nasprotnika. (Velikansko ogorčenje. Klici: Zverine! To so beštije!) Tako, gospoda, izgleda dandanes katoliška ljubezen do bližnjega v naši deželi! (Klici: Lepa ljubezen!)

Samo nekaj je, na kar se dr. Šusteršičeva stranka lahko sklicuje: da je namreč z vspehom gojila živalske nagibe in živalske strasti v masah našega ljudstva; v njenih vrstah cvete sovraštvo in surovost, kakor nikdar poprej v deželi. Surovi so voditelji, zategadelj posurovela je tudi stranka!

Ni toraj čuda, da se nekako poživljenje kaže še bolj v dr. Šusteršičevi gospodarski organizaciji. Tega izrodka ni rodila potreba, rodil ga je tisti živalski na gon, ki išče svojega zadoščenja v tem, da pobije svojega bližnjega, in ob enem političnega nasprotnika na gospodarski eksistenci, da ga

oropa na vsakdanjem kruhu! (Živahno pritrdjevanje.) Da se ti gospodarski poboji niso do cela posrečili, tega vrli naši trgovci nimajo zahtevati volji dr. Šusteršiča. Če bi šlo po volji dr. Šusteršiča, morali bi vsi naprednjaki živeti v grob, in morda bi dobil še celo duhovnika, ki bi jih hotel brezplačno pokopati! (Veslost, klici: Ne verjamemo!) Da se gospodarska nasilstva niso posrečila, pripisati je temu, da tudi na gospodarskem polju vlada pri naših katolikih nekaka anarhija. Ta se kaže v pomanjkanju vsake kontrole v falzificiranju bilanc in računov, in sploh v različnih sleparijah, ki vodijo iz katoliških posojilnic do ječe in zapora!

Cerkveni denar, katerega je v deželi na milijone, je brezdvajbeno lastnina cerkvenih skupin, in zategadelj obdaja ga zakon s posebnim varstvom. Ali te milijone cerkvenega denarja nasuli so naši dušni pastirji dr. Šusteršiču v korist! In ni je kronovine v Avstriji, kjer bi toliko cerkvenih glavnih brez postavnega varstva v zasebnih, nekontroliranih kasah ležalo, kakor jih leži v blagajnicah »Ljudske posojilnice« in »Gospodarske zveze«. Dr. Šusteršič je absolutni gospodar cerkvenih milijonov in z njimi špekulira, kakor špekulira poljski žid na borzi z izročnim mu tujim denarjem. (Burno odobravanje.) To je pač nekaka gospodarska anarhija! Kontrole, resne kontrole ni nobene niti od strani cerkvene oblasti, niti od strani posvetne oblasti. Obedve ti oblasti spita, in zategadelj sta obe sokrivi omenjene anarhije! (Klici: Res je! Tako je!) Proti takim razmeram moramo v imenu občnega blagra najodločneje ugovarjati in zahtevati tudi moramo, da naj, če je cerkvena oblast lahko mišljena in nerazsodna, vsaj posvetna oblast stori svojo dolžnost!

Klerikalci napravljajo sedaj veliko hrupa radi mojega izreka: liberalcem groš, klerikalcem knof! V tem hrupu leži največjo hinavstvo! Omenjene besede spregovoril sem ob priliki, ko so katoliški shodi in katoliški listi oznanovali kruto vero, da katolik ne sme pri liberalcu ničesar kupiti in da mora katolik, v kolikor je v njegovih močeh, delati na to, da naprednjak zagazi v beračijo in revščino! Oziraje se na to brezsrčno in nečloveško agitacijo, spregovoril sem v Žireh, da tudi mi lahko sulico zasučemo, in sicer tako, da tudi mi izdamo parolo: svoji k svojim! V tem smislu so bile izpregovorjene moje besede v Žireh, in v nikakem drugem! Sedaj pa jaha na njih dr. Šusteršič, in dela se, kakor da bi radi njih moral požirati razbeljene nože in razbeljene meče. Ali s kako pravico se razburja sedaj ta mož? Od kar stoji na čelu svoje stranke, vodil jo je po načelu: liberalcem knof, klerikalcem groš! Iz tega načela privrela je njegova gospodarska organizacija, iz tega načela izhajali so njegovi konsumi, njegove posojilnice, in hranilnice; na tem načelu sloni njegova »Ljudska posojilnica« in njegova »Gospodarska zveza«. (Burno pritrdjevanje.) Povsod po deželi, po spovednicah in po prižnicah pela se je pesem: ne kupujte pri liberalcih, kar se pravi po domače: Klerikalcem groš in liberalcem knof. Če pa hočemo mi v silo branu sulico zasukati, pričnejo skakati ti politični gospodarski organizatorji, prav kakor bi imeli polni želodec bodečega trnja! Kaka doslednost je to! Omenjena pesem zapela se je ravnokar tudi na občnem zboru »Gospodarske zveze«. Na jedni strani so s hlapčevsko ponižnostjo beračili, da naj bi jim država pokrila zdatno zgubo, na drugi strani pa so morili ljubljanske in druge napredne firme, češ pri teh katoliki ne smejo kupovati. (Burno klicanje: Škandal!)

Po državi subvencionirani bojkot, ta je najnovejša oblika, v kateri nastopa mej nami katoliška anarhija. (Velikansko ogorčenje in viharne klici: Škandal! Protestiramo. Kaj plačujemo davke, da bodo klerikalci zanje z žlindro sleparili?)

Proti taki državni subvenciji doni urnobesni naš protest! Ker drugače smeli bodo tudi cestni roparji zahtevati, da naj se jim izplača za ponesrečene napade — državni subvencija!

Pri koncu pa še enkrat ponav-

ljam: Ni nam treba obupati! V časih, kot so današnji, moral bi narodna napredna stranka kar čez noč vzrasti, če ne drugje, pa na suhi dlani dr. Šusteršiča! Finis!

(Urnebesno, vedno ponavljajoče se ploskanje in viharne klici: Živio dr. Tavčar.)

Posl. dr. Ferjančič

je govoril približno tako-le:

Veslavni shod!

Mislili smo, da smo za vse čase prebili tisto žalostno in posebno za nas Slovence pogubno dobo, ko se je z razsajanjem, vpitjem in drugo vsakovrstno zlorabo poslanske imunitete več let oviralo delovanje državnega zbora. Ravno sredi junija odloženi državni zbor, ki je nepretrgoma 8 mesecev deloval, nam je utrdil upanje, da so časi obstrukcije za vselej minili. Še misliti nismo mogli, da bi se to, kar se je toliko let na samotno pogubo Avstrije godilo v državnem zboru, moglo prenesti v deželne zbornice. Da je to neverjetno, smo mislili tembolj, ker so deželni zbori tudi v časih, ko je v državnem zboru obstrukcija najhujše razsajala, mirno delovali in deželne posle in potrebe pravočasno reševali.

Gospoda moja! motili smo se, nečastno izjemo je napravil deželni zbor kranjski. (Klici: žalostno!) Po vsi Avstriji delujejo sedaj deželni zbori, samo kranjski počiva. Po vseh kronovinah se razpravljajo in vrejajo deželne potrebe, samo prebivalstvu dežele kranjske, ki je deželne podpore tako krvavo potrebna, so te pravice odvzete. (Živahno pritrdjevanje. Klici: Tako delajo klerikalci za ljudstvo!) In kdo mu jih je odvzel in zakaj? Odgovor: klerikalci, tisti klerikalci, ki na polna usta vpijejo, kako so jim koristi prebivalstva pri srcu, tisti klerikalci, ki na videz kar koprni po delu v korist ljudstva. Komaj dve seji je imel deželni zbor in še ti sta bili izpolnjeni z najnagnusnejšim razgrajanjem klerikalnih poslancev, (Klici: Škandal!) tako da se je videlo, da pod temi okolnostmi je vsako mirno delovanje nemogoče in prišlo je, kar je moralo priti, deželni zbor se je zaključil. In zakaj so klerikalci razbili deželni zbor? Tudi ta odgovor je kratek: Ker v tistem nimajo večine, ker mu ne predseduje dr. Šusteršič, in ker v deželnem odboru ne sedita odyetniška pravnik dr. Brejca in dr. Schweitzer. (Živahno pritrdjevanje!) Seveda, za ta pravi in edini vzrok ne sme vedeti ne širši, in ne ožji svet. Svetu se mora navesti kak drug vzrok. In tudi tega so klerikalci našli. Zgodila se jim je, tako vpijejo, nezaslišana, vnebovpijoča, nečuvna krivica, da smo jih hoteli oropati za mandate pri volitvi v odseke. Ta in edini ta vzrok navajajo za to, da so pričeli obstrukcijo. In še ta vzrok je velika in zares nečuvna laž. Ne samo toliko, kakor sebi, še več mandatov in prav toliko, kolikor so jih zahtevali, jim je bila večina pripravljena dati. Večina ni imela nič proti temu, da dobe klerikalci v 14članskem odseku 6 in večina skupaj 8 mandatov. Vprašam ali ne odgovarja razmerje 6:8 skoraj matematično natanko razmerju manjšine 17 proti večini 20 poslancev? Ne bom preiskoval, koliko za parlamentarno delo sploh sposobnih članov ima klerikalni klub, (Klici: Presneto malo. — Oho! — Za žlindranje zadosti!) a toliko lahko rečem, da jih ima komaj za en odsek, odsekov je pa več. To dokazuje, da jim volitev v odseke ni bila vzrok, ampak samo izgovor za obstrukcijo. (Klici: Tako je!) In pred tako ničevno in tako sleparsko pretvezo prične stranka v deželnem zboru obstrukcijo na nepreračunljivo škodo dežele in posameznikov, tista stranka, ki je pred 1½ letom v svojem oklicu za državnozbornske volitve o obstrukciji tako-le govorila:

„Presvitli cesar je državni zbor razpustil, ker je obstrukcija onemogočila vsako stvarno parlamentarno delo, in s tem povzročila krizo, ki škoduje moči in ugledu države ter najvažnejšim interesom ljudstva. Tako ne more in ne sme iti dalje. Takih razmer trajno ne prenese ne država, ki potrebuje za svoje življenje trajni vir zakonodaje, — pa tudi ne ljudstvo, ki od državne zakonodaje pričakuje zboljšanja svojega položaja.“ In dalje v istem oklicu: „V to ime pa je prva naloga naših poslancev v novem državnem zboru, da vsak poskus, iz nova ovirati stvarno delovanje državnega zbora, pomagajo z vsemi silami zaprečiti. Prizadevati si morajo

z vso odločnostjo, da se vrnejo redne razmere v našem ustavnem življenju in se tako zopet odpre vir plodovite zakonodaje v prid ljudstvu in državi.“

Tako so govorili pred volitvami v državni zbor. Prosim, naj se postavijo na mesto besede „država“ in „državni“ besede „dežela“ in „deželni“, pa imamo aplikacijo za deželni zbor. Če to uvažujemo, moramo pač reči, da tako frivolno, kakor obstrukcija v dež. zboru kranjskem, se še ni vprisrčila nikdar nikaka obstrukcija, moramo reči, da na tako brezvesten in nesramen način se niso še nikdar teptale koristi in potrebe dežele in ljudstva. (Živahno pritrdjevanje!)

Videč, da bi tega šepavega in vrhu tega zlaganega izgovora občinstvo ne moglo pojmiti in odobravati, je izrekel „Slovenec“, verno glasilo klerikalnega kluba, dan po zadnji seji: Kaj mandati v odseke, — o miru v zbornici sploh ni govora, dokler se nam ne da vse, kar zahtevamo. Tak izrek se more storiti samo nasproti sila omejenemu ljudstvu. Lahko bi opravičili to nezmišl s tem, da onemu, ki je zgrešil, ne funkcionirajo možgani več normalno. Vendar pečajmo se resno s tem. Vprašal sem skušenega deželnega poslanca, kaj misli, kaj zahtevajo vse klerikalci in če bi se jim dala bela pola, naj zapišejo, kar zahtevajo, kaj bi zapisali? On pravi, da bi morda zapisali, da zahtevajo večino v deželnem zboru, a te jim ne moremo dati, to si morajo vzeti, a potrpeti jim je še 5 let do novih volitev. Tak izrek torej ni drugega kakor pesek v oči lahko vernemu ljudstvu. (Klici: Res je! Tako je!)

A nekaj drugega opazujemo. Razbil se je deželni zbor pod pretvezo krivičnega ključa v odseke, zunaj na shodih pa vpijejo sedaj klerikalci: Miru ne sme biti, dokler se ne doseže splošna in enaka volilna pravica.

To je pa še večji humbug (Živahno pritrdjevanje!) Take volilne pravice si ne morejo pridobiti klerikalci, tudi če dobe absolutno večino v deželnem zboru. Taka volilna pravica je v kranjskem deželnem zboru s silo sploh nedosegljiva in se da doseči samo v sporazumljenju strank. Prememba volilnega reda se more izvršiti samo pri navzočnosti $\frac{3}{4}$ vseh poslancev, torej pri navzočnosti 28 poslancev in morejo pritrditi spremembi $\frac{2}{3}$ navzočih. Če bi tudi hoteli narodno-napredni poslanci tako spremembo, bi jih bilo s klerikalci vred šele 26. Torej če bi tudi mi glasovali za to — in v principu temu nismo nasprotni — nas je s klerikalci vred premalo.

Če torej hočejo klerikalci to dognati, morajo poskusiti svojo srečo pri veleposestnikih. S temi skupaj jih je ravno 28. Da bi pa pri veleposestnikih kaj opravili, to se še misliti ne da. Splošna in enaka volilna pravica bi odpravila volilno pravico veleposestva. Ali se bode veleposestvo klerikalcem na ljubo odpovedalo svoji pravici (Veselosť!)? To gotovo ne. Jaz nimam visoke misli o naših klerikalcih glede poznanja političnih zakonov, a da ta računski eksempl poznajo duševno najnerazvitejši klerikalni poslanci in tudi župniki in kaplani po deželi, o tem sem prepričan. Zato, pravim, je brezvestno, da begajo svoje lahkoverno ljudstvo s tem nemogočim in brezupnim vprašanjem in da dr. Šusteršič zahteva izvršitev tega vprašanja kar z nujnim predlogom. Tako torej s tem vprašanjem ne gre. Da bi se pa tak volilni red oktroiral, tako pa Bog te izvoljene stranke še ni zapustil, da bi se na kaj takega zanašala. (Veselosť!)

Vkljub temu nastopajo klerikalni poslanci navidezno z veliko zavestjo. Zavest pa to ni, ampak komedija, vprisrjena samo za to, da provzročitelji škandalov v deželnem zboru zakrijejo poraz, ki so ga doživeli s svojim brezsrčnim nastopom. Naši klerikalci so sedaj tista stranka, o kateri se največ govori in piše, a kar se piše, ji neprijetno zveni po ušesih. Levite ji berejo celo klerikalni listi. In to je najboljšje znamenje, da je klerikalna stranka zabredla v mlako, (Klici: Res je!) v tem naj nas ne vara ves šunder, ki ga sedaj uganja po deželi. Narodno-napredna stranka pa naj ta položaj izkoristi z neumornim delom in uverjen sem, da če ne bomo rok križem držali, se mora kmalo zasvetiti tudi v najbolj zabutih glavah. (Viharno odobravanje in ploskanje!)

Deželni odbornik Grasselli

je govoril približno tako-le:

Gospóda moja! Po kratkem, a mučnem trpljenju je iznenada prominulo prvo zasedanje novoizvoljenega deželnega zbora

kranjskega. Oglejmo si nekoliko zapuščino, (Veselosť) da zremo, kakšne posledice bode imel prerani konec delovanja deželnega zastopa in kdo bode plačal zapuščinske pristojbine. (Veselosť)

Deželnemu zboru se je bilo letos baviti z mnogimi važnimi vprašanji. Samo po sebi se umeje, da ni mogoče spuščati se v podrobnosti, ker nam je le pičlo odmerjen čas razpravljanja.

Na prvem mestu mi je omeniti programa za uravnave rek in zagradbe hudournikov, kakor tudi za napravo vodovodov in drugo preskrbovanje z vodo. Ta program obsega vse projekte, o katerih se je kedaj govorilo v deželnem zboru, projekte, o katerih se je trdilo, da so vsi silno nujni in da treba se jih lotiti brez odlašanja, če hočemo oteti neizogibne pogibelji našega ubozega kmeta-trpina, naj omenim le par teh projektov.

Največje vseh podjetij je osuševanje ljubljanskega barja. Troški zanje so proračunjeni na 4.200.000 kron. O podjetju samem nam tukaj ni govoriti: govorilo se je o njem že mnogo in govorilo se bo še mnogo. Osuševanje barja je bila priljubljena vaba, s katero so klerikalci lovili volilce iz ljubljanske okolice v svoje mreže. (Pitrdjevanje.) Celo jeden tistih 12 nujnih predlogov, s katerimi so klerikalci pred 14 dnevi na jedni strani obstruirali v deželnem zboru, na drugi strani pesek v oči metali svojim vernikom, se tiče osuševanja barja. Vse je bilo pripravljeno, da stvar pride na dnevni red v letošnjem zasedanju deželnega zbora, ker je bilo prihodnje leto dejanski začeti z delom. Ta up je zdaj šel po vodi in kdo je tega kriv? Zdaj imajo naši okoličani priliko, se prepričati, kako je njihovim zastopnikom pri srcu skrb za blaginjo ljudstva! (Klici: Škandal! Taki so kmetski prijatelji.)

Drugo veliko podjetje te vrste je uravnava Mirne na Dolenjskem. To melioracijsko delo se že vrši. Kredita je dozda zanje na razpolaganje 280.000 K. Ta znesek je že precej pri koncu; tekom meseca avgusta utegne biti ves porabljen. Za popolno izgotovljenje vsega dela bode pa še treba kakih 250.000 kron, katere bosta morala zložiti država in dežela. Če ne bo denarja, se mora delo na pol dovršeno ustaviti. Kaj pa bo posledica tega? Z vso gotovostjo je pričakovati, da bodo povodnji poškodovale dozdanja nepopolna dela, z drugimi besedami, več ali manj dozda izdanega denarja bo zavrnjenega in izgubljenega. (Ogorčenje. Klici: Tako skrbje klerikalci za kmeta!) Dokler delo ni dovršeno, odnaša vsaka večja voda izkopani material, ki je nakopičen ob strugi Mirne, in ga pušča po preplavljenih njivah in travnikih na škodo njihovih posestnikov, kateri že itak težko čakajo, da bi uživali blagodejni učinek uravnave, za katero so tudi sami morali skladati. Pretrganje dela bi pa imelo še drugo britko posledico. Zdaj je delo oddano pod dosti ugodnimi pogoji podjetništvu, katero razpolaga s potrebnimi denarnimi sredstvi. Podjetništvu ne bode nič žal, če se delo prekine na nedoločen čas, ono bode le zahtevalo odškodnino, pozneje pa ne bode hotelo prevzeti dela pod zdanjimi pogoji, mogoče je, da se dela podraži na ta način za kakih 50.000 kron (Ogorčenje. Klici: Sramota klerikalcem!), če se ne nadaljuje nepretrgoma. Kako pa naj se nadaljuje delo, če deželnemu odboru ni dovoljen potreben kredit? Stvar je v resnici nujna in to je moralo znano biti klerikalnim poslancem, pa jih ni oviralo, da so z brezvestno razposajenostjo ustvarili tak kritičen položaj. (Klici: Lepi ljudski zastopniki!)

Toda dovolj detajla! Omenjam le, da je v napominanem programu naštetih 68 melioracijskih projektov, kateri so že toliko godni, da je mogoče misliti na njih izvršitev še v tekočem desetletju. Poleg teh pa je navedenih še 115 projektov, kateri pridejo polagoma na vrsto. Deželnega odbora poročilo o tem programu na koncu naglašja, da je pred vsem dobiti zadostno število tehničnih močij, »če se to veliko podjetje sploh hoče hitro in za deželo blagoronošno izvršiti«. Z ozirom na to potrebo je deželni odbor tudi sklenil načrt o reorganizaciji deželnega stavbinskega urada s primerno pomnožitvijo tehni-

škega osebja, katere je tem potrebnejša, ker poleg vsega drugega čaka deželo nujna dogradnja bramborske vojašnice in deželne blaznice. Vrh tega je neobhodno treba posebnih tehniških močij za vzdrževanje in intenzivno nadzorovanje cest, deželnih in okrajnih, da bode moči okrajnim cestnim odborom na razpolaganje dajati zvedence, za katere se venomer oglašajo. Pa kaj pomaga: vse bo ostalo pri starem! Prej omenjena nujna in imenitna dela za izboljšanje gospodarskih razmer na kmetih bodo morala čakati odrešenja, ker se je klerikalnim kmetskim poslancem zljubilo onemogočiti delovanje deželnega zastopa. Isto tako bodo morali kmetovalci potrpeti za kakšna posojila in podpore, ki jih morda krvavo potrebujejo. Gorenjci se živo zanimajo za svojo kmetijsko šolo; deželni zbor bi bil imel letos določiti, kje bodi ta kmetijska šola, a deželni zbor je zaključen in Gorenjci naj še dalje čakajo na svojo kmetijsko šolo, pa slavo pojó svojim poslancem! (Živahno klicanje: Dol s temi poslanci! Palice zaslužijo!)

Kar sem dozda razpravljal, zlasti uravnave rek, zagradbe hudournikov in preskrbovanje z vodo, to se tiče v prvi vrsti kmetovalcev. Da pa kmetovalci ne bodo mislili, da so sami oni prizadeti od klerikalnih deželnih poslancev očetovske skrbi (Veselosť) za občo blaginjo, moram pripomniti, da so tudi obrtniki nekoliko deležni dobrot klerikalne taktike v deželnem zboru. Posebno hvaležni morata biti za to taktiko obrtni zadrugi v Kropi in Šentvidu. Trgovinsko ministrstvo podpira obrtne zadruge s stroji, ki jim jih ali daruje ali posoja ali pod jako ugodnimi pogoji prodaja. Ministrstvo je želelo, da se pridruži tudi dežela temu pospeševanju obrta in deželni odbor je s posebnim ozirom na žrebljarsko zadruzo v Kropi in mizarsko v Šentvidu postavil v proračun 10.000 kron za ta posebni namen — za letos pač zaman! (Klici: Obrtnikom se pa prilizujejo!)

Dosti zanimljivega bi bilo še povedati, n. pr. kako se je klerikalcem prej mudilo za deželno preskrbovalnico za starost, dočim se niso zmenili zanj, zdaj, ko so imeli načrt dotičnih pravil pred seboj; pa omenim končno samo še, da se nahaja v deželnega zbora zapuščini nad 90 prošenj, med njimi:

prošnja posestnikov iz Podcerkve in Nadleska za podporo vsled povodnji; prošnja za prispevek h gradnji vodovodov v Šmarji, na Razdrtem in na Velikem vrhu;

prošnja dolenskega kletarskega društva za podporo;

prošnja mlekarske zadruge pri Sv. Mihelu v postojnskem okraji;

več prošenj za podpore h gradnji cest in mostov, izmed teh posebno prošnji glede mostov čez Savo pri Zagorju, pa čez Savo in Krko pri Brežicah;

prošnje rektoratov visokih šol, oziroma raznih podpornih društev na Dunaju, v Gradci, Pragi in Ljubnem za podporo ubogim dijakom;

prošnje srednješolskih ravnateljstev v Ljubljani, Kranju, Novem mestu, Idriji in Kočevju istotako za podpore ubogim dijakom;

prošnja za zvišanje učiteljskih prejemkov;

prošnja postojnskega učiteljstva za zvišanje stanarine in za draginjske doklade; —

potem pa dolga vrsta zasebnih prošenj za podpore in miloščine, za zvišanje pokojnin in podaljšanje vzgojevalnin itd. itd. itd.

Vse te prošnje so ostale nerešene: deželni zbor kranjski je zaključen. Prosilci in prosilke, zahvalite za to virtuoze iz škofovega glasbenega zavoda!

(Burno in dolgotrajno ploskanje in srditi vzkliki proti klerikalnim poslancem. Neki kmet vzdigne pest: Prokleti naj bodo ti izdajalci kmeta!)

Dr. Triller

je govoril približno takole:

Čestiti somišljeniki! Sedaj, ko so vam naši poslanci podali točno in jasno sliko neznosnega položaja, kateri je ustvaril v deželi prvi junaški čin s Tomaževu žlindro

regenerirane klerikalne deželnozbornske delegacije, sedaj je moja naloga lahka in kratka.

Pozvati vas hočem le, da dajmo tudi mi, narodno-napredni volilci, zbrani iz cele dežele, s primerno resolucijo duška naši globoki ogorčenosti nad frivolno igro, s katero so se dne 21. in 23. pr. m. zaigrali v deželni hiši kranjski najvitalnejši interesi vsega prebivalstva, nad redko brezstidnostjo, s katero se sedaj meče umazani, pesek v oči vernemu narodu. (Živahno pritrdjevanje). Potrebno je, da se to dejstvo nekoliko nižje obesi, da se privleče izza kulis na pozorišče javnosti pravega režiserja cele komedije, v čegar rokah so vsi naši Šusteršiči le slepe marionete.

V to svrhu pa vrzimo od sebe že enkrat vse zarjavele obzire in pokažimo s prstom na oni faktor, ki je prvi krivec vseh mučnih bolečin, v katerih se vije in stresa v zadnjih desetih letih naša uboga slovenska domovina. In ako hočemo storiti to, potem moramo seči pač nekoliko višje, nego stoji oni dr. Šusteršič, čegar slava se razlega danes križem kranjskih farovžev in mežnarjev.

Kdo pa je ta dr. Ivan Šusteršič, vas vprašam pred vsem? (Klici: Dr. Žlindra!) Klerikalci trdijo, da je to mož, za katerim stoji 38.000 volilcev. (Smeh). Jaz pa pravim: ne 38.000 volilcev, temveč par sto duhovskih fanatikov, par sto pokornih mežnarjev in pa 37.000 onih ubogih kranjskih kmetičev, katerim so njih dušni pastirji znali tako temeljito omračiti in zatemniti duševno obzorje, da bi bili z istim prepričanjem in z isto navdušenostjo, kakor dr. Šusteršiča, volili v državni in deželni zbor tudi vse časti vredno kuharico našega premilostnega knezoškofa, ako bi bili slučajno tako zaukazali gospod kaplan. (Viharna veselosť.)

Duhovščina torej stoji za dr. Šusteršičem, za njo pa škof in za škofom — Rim! Ne morda sv. Oče, a slabi svetovalci njegovi in fakični vladarji cerkve. Ako bi temu ne bilo tako, ako bi ne segale doli do Rima one nevidne žice, na katerih capljajo naši klerikalni politiki, tedaj bi bila posvetna moč našega klerikalizma v sredi votla, naokrog pa bi je nič ne bilo. (Tako je! Resnica!) In zategadelj jaz kličem tu javno in neustrašno: Ta Rim je v prvi vrsti kriv vse bede naše, Šusteršiči pa so le njegovi ponižni hlapci in goreči eksekutorji. (Burno, dolgo trajajoče pritrdjevanje.)

To je nepobitna resnica in skrajni čas je, da s karbolovo kislino te resnice očistimo okuženo slovensko ozračje. — Veter našega ogorčenja pa naj tja do Rima nese ta očiščeni zrak in ako bodo merodajni gospodje tudi pred njim še zapirali svoja okna, potem naj nosijo sami odgovornost za to, ako bo struna slej ali prej — počila! Napeta je že do skrajnosti! (Viharno pritrdjevanje.) Prepogosta zloraba cerkve v posvetne namene, ki bi bila nemogoča brez višje sankcije, že rodi v nas prepričanje, da odšteviš nekaj častnih, a vedno redkejših izjem, narod slovenski nima več dušnih pastirjev, kakoršnim se je v prejšnjih časih v globokem spoštovanju klanjal, temveč le še kasto fanatikov, ki se sama postavlja izven socialne družbe in v čije apostolski poklice izgubavam zadnjo trohico vere. (Gromoviti klici: Tako je! Resnica!)

Da se razumemo, dragi somišljeniki! Meni mojega globokega krščanskega prepričanja, moje neomahljive vere v križanega Boga niti novodobni kranjski pojpe ne morejo iztrgati iz srea; pač pa se bližam s strahovito naglostjo prepričanju, da je od blagoslova ali kletve takih duhovnov neodvisno vprašanje mojega izveličanja. Jaz ne verujem, da bi me duhoven, ki seje sovraštvo mesto ljubezni, zamogel odvezati mojih grehov; jaz ne verujem več, da bi od milostnega spremstva takih ljudij na poti k zadnjemu počitku bil zavisen blagor moje duše, in tudi v nezmožljivost tistega Rima, ki trpi in pokriva te ljudi, ne morem več verovati. Tolažim se pa: Stat crux, dum volvitur — Roma! (Navdušeno pritrdjevanje.)

In vaše pritrdjevanje, dragi somišljeniki prepričuje me, da se slične in enake misli vsiljujejo vam sleherni dan, ko morate gledati divjo gonjo teh elementov, ki so pozabili, na blagoslov, preklinjanja bližnika pa so se privadili, kakor se privadi strasten žganjar strupene pijače. In smelo trdim, da se tudi v narodu obrača. Ne iz spoštovanja do duhovna, temveč le iz strahu pred njim dere marsikje pretežna večina ljudstva za klerikalno zastavo, meneč, da ima sleherni kaplan v žepu ključ do nebes. A kaj potem, ako izgine tak strah in to mnenje? Potem

bo v zraku visela vera ljudstva, katero sedaj večeje na osebe in versko, anarhijo bodo želi oni, ki sejejo sedaj nestrpnost in malikovanje. Mi tega ne želimo, a neizogibno bo, ako za časa ne odpre oči — Rim! (Burno ploskanje.)

Pa meni se dozdeva, da naši Rimljani tudi sami že občutijo potrebo, odvracati pozornost ljudstva od tega počenjanja in zato so si izmislili nov krik, s katerim naj se popularizuje klerikalna razdivjanost, ki je dosegla svoj višek dne 23. pr. m. v naši deželni hiši.

Splošna in jednaka volilna pravica — tako se imenuje ta krik. Hinavsko komedijanstvo, predrzno prostituiranje velike in vzvišene ideje — milejše besede ne najdem za to sleparjenje ljudstva. Katoliški klerikalizem, pa svoboda političnega prepričanja! To sta pojma, ki se dasta združiti tako malo, kakor ogenj in voda. Kamorkoli se oziramo po zgodovini katoliških narodov, povsodi vidimo, da se rimska cerkev brati vedno le s privilegovanimi stanov, da je bila vsikdar nasprotna duševnemu osvobodjenju naroda samega. Tam, kjer ima Rim največjo posvetno oblast, tam je ljudstvo vsikdar na najnižji kulturni stopnji in najbolj zatirano. To nam sprčuje Francoska pred revolucijo, katere ne zadnji soprouzročitelji so bili posvetnega blaga in veselja prepohlepni katoliški kardinali, to nam sprčuje stoletna zgodovina nesrečne Španske. Nasprotno pa kdo je v kulturno visoko stoječi Belgiji naj-srditejši nasprotnik ljudskih pravic, ako ne sedanja katoliško-klerikalna vlada? Mari ni prav ta sestra naših klerikalcev še letos provocirala v Bruslju krvave ulične boje prav s trdovratnim odrekanjem najvitalnejših človeških pravic delavskim slojem? In potem, kje na božjem svetu zija med člani jednega in istega stanu tako širok prepad, kakor v hierarhiji katoliške duhovščine? Naš ministrski predsednik in zadnji podrejeni mu diurnist, prvi general in zadnji prostak sta si gledé socialne razlike in gmotnih dohodkov še vedno desetkrat bližja, nego kak katoliški kaplan in pa recimo olomuški škof, ki ima za svoje brezdelje višje dohodke, nego trideset ministrov ali pa 3000 kaplanov. In sedaj je stranka, ki trpi v lastni hiši take krivice, ki leži na trebuhu, čim kihne tak bogat škof, našla pri nas na Kranjskem svoje socialno sree! Ona stranka, kateri služi kot glavno trobilno dunajsko glasilo najbolj okoščene aristokratske nadutosti, glasilo kaste, kateri človek še vedno pričinja šele pri baronu. In ta klika ima pri nas pogum, da kriči: Ven s splošno volilno pravico! Da, to bi bila pač le splošna volilna domena rimske internacionale in resničnemu ter svobodnemu izraževanju ljudske volje podobna le v toliko, v kolikor je podobna tolsta farovška kuharica tačas, ko menjava srajco — medicjski Veneri! (Viharna veselost.) Najprej so okovali v železne sponce slepega verskega fanatizma ubogi narod in sedaj zahtevajo za slepeca luč! Ne — gosпода katoliška, pred vsem kanceiparagraf in potem splošna volilna pravica. Tega pa ne boste doživeli, da bi sedelo v deželni hiši kranjski 36 tonzuriranih in netonzuriranih tehantov pod osebnim predsedstvom premilostnega knezoškofa. (Veselost in odobravanje.)

Taka je stvar in nič drugačna, in zagtegedelj nas narodne naprednjake pušča čisto hladne vse kričanje o našem »lažiliberalizmu« in naj prihaja odkoderkoli. Ako se socialnim demokratom na Kranjskem tako mudi, da storé smrt škorpionja, jaz osebno to le obžalujem, a braniti jim ne morem; — mi pa ne sedemo na limanice Šusteršičeve volilne reforme.

Za odstranjenje vsakega krivičnega privilegija smo vsikdar; iz celega srca priznavamo in privoščimo vsakemu produktivnemu stanu, torej tudi industrijalnemu delavstvu izdatno zastopstvo v vseh zakonodajnih korporacijah — a v rimsko mesnico ne gre svobodnomiselnim srednji stan. — To bodi naš kratek odgovor na vse besno kričanje tistih naših socialnih reformatorjev, ki zaman skušajo za rudečimi zaplatami skriti svojo črno kuto. (Navdušeno pritrdjevanje in ploskanje.)

Na podlagi izvajanj današnjega shoda usojam priporočati vam, da sprejmete soglasno sledečo resolucijo:

Narodno napredni volilci vojvodine kranjske, zbrani dne 6. julija 1902 na protestnem shodu v Ljubljani, izjavljajo:

1.) da smatrajo nezaslišano, cel slovenski narod sramoteče postopanje klerikalne stranke in v prvi vrsti nje voditelja dr. Šusteršiča v deželnozbornskih sejah dne 21. in 23. junija 1902 za skrajno frivolno, ker popolnoma iz trte zviti političen maneuver, uprizorjen zgolj v svrhu novega brezvestnega beganja in sleparjenja nerazsodne mase kmečkih volilcev ter puntanja istih zoper vsako, popolnemu cerkvenemu usužnjenju naroda nasprotno posvetno avtorito;

2.) da storé odgovorno za vse neizogibne zle posledice tega razdirajočega počenjanja ono cerkveno oblast, ki je na neizmerno kvar katoliški veri postavila v naši deželi svojo avtoriteto v brezpogojno službo nekrščanskemu klerikalnemu fanatizmu;

3.) da izrekajo svoje pomilovanje onim osebno dostojnim klerikalnim poslancem, ki niso imeli poguma, da bi se bili očitno uprli označenemu, za narodnogospodarsko napredovanje vsega prebivalstva brez razlike stranke, v prvi vrsti pa njihovih kmečkih volilcev skrajno pogubnemu postopanju;

4.) da pa nasprotno čestitajo na izrednem taktu in uzornem samozatajevanju narodno napredni deželnozbornski delegaciji, čije sleherni člen stoji previsoko, da bi ga zamogle dosežati poulične psovke dra. Šusteršiča;

4.) da pozivljajo to delegacijo, izrekajoč jej popolno zaupanje, naj z vso odločnostjo nadaljuje neizprosni, vsako paktiranje izključujoči boj zoper sedanjost klerikalno stranko v deželi, pač pa naj se zavzame za potrebno, vsem produktivnim stanovom pravično volilno reformo.

Ponesrečena klerikalna demonstracija

Klerikalci dobro vedo, kako vevažen pojav je protestni shod. Klerikalci so namreč lagali po nemških listih, da vse odobrava njih obstrukcijo, da jo odobravajo celo naprednjaki, zlasti pa vsa ljubljana. Protestni shod jih je na laž postavil, da hujše ni mogoče. Da bi utis tega shoda nekoliko izbrisali, so hoteli uprizoriti veliko demonstracijo. Razvili so veliko agitacijo. Mesto in vso okolico so preplavili z vabili, naj pridejo njihovi somišljeniki ob osmih zjutraj v »Katoliški dom«. Hoteli so jih korporativno peljati na protestni shod, in shod z razgrajanjem razbiti. Vsled tega je narodno-napredna stranka poskrbela, da se ne dovoli vstop tem razsajačem. Saj klerikalci tudi ne puste in sicer nikdar nobenega liberalca na njihove shode, niti časnikarskih poročevalcev.

Bili smo pripravljeni, da uprizore klerikalci veliko demonstracijo. Računali smo, da pride vsaj kakih 2000 delavcev. A kako smo se varali. Klerikalci se niso še nikdar tako strahovito blamirali kakor včeraj. Namesto demonstracije so uprizorili klavirno burko. Namesto delavcev je pričapljalo pred »Narodni dom« kacihi 130 fantičev. Prišla je krščanska in socialnodemokratska mularija, pobiči, ki večinoma niso nad 17 let stari. Delavcev je bilo jako malo in kar jih je bilo, so kmalu izginili, ker jih je bilo sram. Vstop v dvorano se tej mulariji seveda ni dovolil, pač pa so se naši somišljeniki neusmiljeno norca delali iz te klavirne družbe in jih zasmehovali. Mularija je mej tem, ko je bil v »Nar. domu« shod, šla k dež. predsedništvu in tam živkala »ven z volilno pravico«, pred nekdanj Ovičarjevo hišo pa je vpila »Živja dohtar Šusteršič«. Dr. Šusteršič se ni pokazal temu »ljudstvu«, ker je vedel, kako bi se osmešil.

Število udeležnikov tega obhoda se je krčilo čedalje bolj in naposled je prišla le še prav neznatna tropica pred »Nar. dom«. Kdor je videl to družico, si je rekel, da se morajo fjakarski konji zjokati nad tako demonstracijo, psi po ulicah pa od smeha poerkati. Vodila sta te z

belimi nageljni okičene »demonstrante« Štefe in Gostinčar. Ko so udeležniki shoda odhajali z »Narod. doma«, je dr. Tavčar, ki je že prej s sarkazmi in ironijami te ljudi osmešil, dejal Gostinčarju: Kaj ste spet tukaj, blede Nežice? — Gostinčar: Notri bi nas bili pustili, saj bi Vam slavo peli. — Dr. Tavčar: Že mogoče, s aj tako ne veste, kaj delate!

Buren prizor.

Iz prijaznosti in na izrečno prošnjo je bilo puščenih v dvorano tudi nekaj socialnih demokratov. Med zborovanjem so ti prosili pismeno, naj se dovoli jednemu izmed njih govoriti. Župan Hribar je temu ugodil in dal besedo socialdemokratu Linhartu. Toda ta je govoril le prav kratko in že je moral nehati. Linhart se je osmelil reči, da je njegova strančica že veliko več storila proti klerikalizmu kakor napredna stranka. Ta impertinenca, in drugega ta pripomnja ni, je provzročila nepopisen vihar. Zborovalci so ogorčeni planili naprej in iz tisoč grl je donelo: Idrija! Idrija! Idrija! — Žlindrija! — Vi ste vse izdali! — Rudeča žlindra! — Prodali ste se klerikalcem! — Za glažek šnopsa ste se prodali! — Fej takim ljudem! — Ven z njim! — Ven! — Ven! — Vihar je bil kolosalen. Župan Hribar je z veliko energijo miril in po velikem trudu dosegel, da so zborovalci pustili Linhartu naprej govoriti. A ko je ta zopet izustil nekaj impertinenc, se je vihar ponovil in Linhart je moral utihniti.

Glasovanje.

Župan je potem dal prej navedeno resolucijo na glasovanje. Resolucija je bila soglasno in z navdušenjem sprejeta, na kar je župan zaključil zborovanje.

Brzobjavke.

Protestnemu shodu so došle naslednje brzobjavke:

Belacerkev: Žalibog, da sva zadržana, se shoda vdeležiti! Iz dna srca želiva mnogo uspeha! Grom in strela naj ubije hinavsko podvajane zastopnike nezavednih volilcev. — Majzelj, Zorko.

Begunje pri Lescah: Urnebesni slava zborovalcem! — Napredni gorenjski Begunjeci.

Bled: Z Vami se strinjamo, Žlindre ne rabimo! — Blejski liberalci.

Bohinjska Bistrica: Tudi Bohinjci zaničujejo rogovileže. Proč z žlindro in njegovo bando! — Bohinjci.

Bohinjska Bistrica: Stojimo z Vami v boju proti klerikalnemu zmaju in želimo zdrobiti mu trmasto glavo in uničiti njega nesramno počenjanje. To želimo — bohinjski naprednjaki.

Borovnica: Protestuje proti nečudenemu početju Šusteršičeve bande v deželnem zboru, kličemo navdušeno zborujočim: Le po njih! — Borovniški naprednjaki.

Celje: Odkritosrečno častitamo zborovalcem. Pogin ožlindranemu dr. Šusteršiču! Mi še nismo pozabili na: »Fremdes Gebiet!« — Celjski radikalci.

Cerknica: V duhu pri vas se pridružimo vašemu protestu, odločno obsojamo iz trte zvito obstrukcijo. Za nasledke naj odgovarjajo vzpizoriteli škandala. — Cerkniški naprednjaki.

Črnomelj: V duhu pri protestnem shodu kličemo: na pogibelj klerikalnim korifejam! — Črnomeljski naprednjaki.

Dolenji Logatec: Kranjska inkvizicija naj miruje ali »proč od Rima!« — Dolenjelogaški liberalci.

Domžale: Protestni shod pozdravljamo z nado, da rodi obilo sadu. Postopanje paše in dervišev grajamo kar najstrožje ter jim kličemo: Proč s katoliško farbarijo! Proč s hinavci! — Antipodrepniki.

Dunaj: Čehi na Dunaju, proslavljajoč danes magistra Ivana Husa, Vas (dr. Tavčarja) pozdravljajo, želeč slovenskim bratom in njih zborovanju veliko uspehov v boju zoper rimljanstvo. — Jablonský Němeček, Blažek, Frankovský, Auer, Tovačovský, Roušan, Pačes, Kopecký, Tyl, Brenner, Král, Zelenka, Habenda, Kalous, Chlápek, Dvůřek, Bednář, Ludvík, Dočekal, Studenovský, Sverel, Janáček, Götze, Petrides, Smerd, Svík, Novák, Neruda, Karlapsa, Malý, Tuček, Hebran, Procházka, Málek, Haman, Stýskal, Vodička, Karel Elsner. — Jmémem staročeských Husitův.

Gdovič: Odločno obsojamo tako reševanje ljudskih koristi klerikalne stranke. Narodnim poslancem kličemo pogumno: naprej v boju za napredek in svobodo naroda! — Črnovrški narodni volilci.

Gorica: Narodno-napredna stranka na Goriškem je z duhom pri vas. Vaš protest je naš protest. Zloraba prižnice in

spovednice je tudi pri nas notorična škandalozna resnica. Proč s hinavci, ki se nad opravičenim našim ogorčenjem škandalizujejo, mesto da bi se sramovali in skrili! — »Soča«.

Hotederšica: Odločno protestujemo proti Šusteršičevemu nasilstvu v dež. zboru. — Županstvo Hotederšica: Albrecht, župan; Merlak, Semrov, svetovalec.

Idrija: Protestu proti skrajno silovitemu, neosnovanemu postopanju klerikalcev v deželnem zboru, s katerim so se preprečili največji interesi trpečega ljudstva, pridružuje se tudi — odbor političnega društva »Jednakopravnost«.

Idrija: Naprednim narodnim deželnim poslancem vsa čast! — Idrijska narodna čitalnica.

Idrija: Zaničevanje klerikalnim izdajcem kmetskega ljudstva! — Zavedni Doijani.

Idrija: Obsojajoč najodločnejše popolnoma neutemeljeno nasilje klerikalne stranke v deželnem zboru in še posebej nad vse surovo obnašanje dr. Šusteršiča in drugov proti narodnim naprednim poslancem želimo shodu največji uspeh. Fej, sleparjem ljudstva! Živeli napredni poslanci! — Narodni delavci.

Ilirska Bistrica: Čast možem, ki delajo za narod, a sramota onim ki plodovito delo zavirajo. — Anton Žnideršič, župan.

Ilirska Bistrica: Soglašam z Vami zbranimi in s protestom zoper nečuvstvo frivolnost klerikalcev v zbornici in zavijanje resnice na zunaj. — Župan trnovski.

Ilirska Bistrica: Z vami odločno protestujemo proti postopanju klerikalnih harlekinov! Odpirajmo narodu oči, da jih spozna! — Ilirsko Bistriški in Grovski naprednjaki.

Jesenice: Ogorčeni nad surovostjo Šusteršičevo in njegovih pristašev, protestujemo združeni z vami proti nasilnostim in kličemo: živeli narodno-napredni poslanci! — Klinar, župan, Rant, Gustin, Salberger.

Jesenice: Proč s takim poslancem, kateri naše koristi tako z nogami tepta. Poslancem napredne stranke: Živeli! — Schrey.

Kamnik: Protest zdravega razuma proti surovi zaslepljenosti odobrava ves dostojni svet. — Fajdiga, Grašek, Kenda, dr. Kraut, župan Močnik, Orožen, Terpinč.

Kamnik: Protestujemo z vami zoper zlorabo katoliške vere in slovenske narodnosti za sebične namene zaničljivih štreberjev. Umazana roka žlindre: Proč! — Politično društvo »Zora«.

Kostanjevica: Pridružujemo se Vam, ki dajete duška upravičeni ogorčenosti zaradi postopanja klerikalcev. Čast možatemu postopanju naprednih poslancev! — Kostanjeviški naprednjaki.

Krško: Napredni Krčani iskreno pozdravljajo shod zavednih volilcev. Deželni zbor je mesto dela, pa ne torišče brezmiselnim šalām. — Auman.

Litija: Slava junakom za narodno borbo, Žlindro pa v torbo! — Vačani.

Litija: Živela narodna-napredna stranka, nje hrabri voditelji, ki se bojujejo zoper ožlindrano klerikalno druhal! — Šmartinski liberalci in liberalke.

Litija: Klerikalni generali, narodne propalice, sami sebi puhli ponos, a gnjus in škoda ugledu slovenskega naroda, sami sebi sodijo! Mi stojimo in bomo stali, braniki in topovi svojih zidov in trdnjave proti klerikalni infamiji. Pereat zaslepljenemu klerikalizmu kličejo. — Litijčani.

Gorenji Logatec: Najodločnejši odpor brutalni sili osrečevalca ljudstva dr. Žrindre, ki je povzročil s svojim nastopom kmetu neizrečeno škodo! Živela napredna stranka. — Za gorenjelogaške volilce: Lenassi.

Lož: Slovesno protestujemo proti postopanju katoliško narodne stranke v Kranjskem deželnem zboru in se popolnoma strinjamo s protestom današnjega shoda narodne napredne stranke! — Županstvo in narodno-napredni volilci v Ložu.

Medvode: Živeli narodno-napredni somišljeniki, živeli napredni poslanci! Proč s smrdljivo žlindro, proč z barabskim postopanjem v deželnem zboru! — Več liberalcev.

Metlika: Pozdravljamo protestni shod. Živio Hribar, pereat Žlindra! — Metliški samci.

Mokronog: Z navdušenjem pozdravljajo zbrane na protestnem shodu. — Mokronoške napredne Slovenke.

Mokronog: Gromoviti pozdrav vrlim pravomiselnim boriteljem našega naprednega shoda. Privežite nasprotni, pred celim svetom osmrjeni stranki originalno vrečo goljufive Žlindre na vrat! — Mokronoški Tržani.

Novo mesto: Gromoviti živio diki dr. Tavčarju! Pereat Žlindra! — Pegan.

Novo mesto: Brezvestnemu zapeljivcu ljudstva, sleparskemu klerikalizmu: Pereat! — Vernik, Pirnat.

Novo mesto: Sramotiteljem naših prijateljev uradnikov, sinov istega naroda, sramotiteljem uboze našega kmeta, ki nič ne ve o tem, kaj njegovi usiljeni zastopniki uganjajo na njegov račun, sramotiteljem vsega naroda povejte najtrpekeje, kar morete! — Novomeščani.

Novo mesto: Grom in peklo nad Herostrata našega naroda! — Tuckovca.

Poljane nad Škofjo Loko: Izmiyte ljudstvu pesek iz oči, Resnica in pravica naj živi! Proč sleparje in kravarje, Brezvestne vse laži pisarje!

Poljanski narodnjaki. Postojna: Zgražaje se nad nesramnim napadom, odobruje vaše sklepe — Zavedno uradništvo.

Postojna: V duhu z vami kličemo: Proč žlindra! — Napredni volilci Postojne.

Prestranek: Živeli nar. napredni zborovalci. Fej žlindrasto klerikalnemu surovinu! — Žnidaršič.

Radovljica: Živeli zborovalci protestnega shoda! Pereat obstrukcija deželne zboru! — Napredni volilci.

Radeče: Pridružujemo se vam v boju zoper klerikalno žlindro in kličemo gromoviti: Živeli! — Občinski odbor Radeče.

Radeče: Klerikalci z obljubami bi radi ljudstvo farbali. A pri nas pa dobro vemo vsi, da to je le pesek v oči, ker za pravi blagor ljudstva le liberalno srce res gori. Od shoda zadržani kličemo kakor prej tako zdaj: Le naprej a ne nazaj! — Majcen, župan, Prijatelj, Rejavec, svetovalec.

Raka: Želeči veliko sadu današnjemu shodu proti nesramnemu, volilem škodljivemu postopanju klerikalnih farovških poslancev v dež. zboru. — Raški naprednjaki.

Ribnica: Dal Bog, da bi odmev danes v sokolski dvorani razlegajočih se glasov prišel v zadnjo gorsko vas in oznanil ljudstvu, kdo so lumpje in kdo žre denar njegovih žuljevih rok. — C. kr. uradniki v Ribnici.

Ribnica: Ne s surovostjo, ampak z razumom delajmo za narodni blagor! — Napredni občinski odborniki.

Št. Rupert: Proti barabskemu nastopu klerikalcev v dež. zboru odločno protestujejo tudi — Šentruperški napredni volilci.

Senožeče: Najodločneje protestujemo proti surovemu nastopanju klerikalnih poslancev v deželnem zboru. Osobito obsojamo nastop onega moža, kateremu je bilo dokazano, da ima od žlindre umazane roke. Napredne poslance pozivljamo, da neustrašeno gredo v boj za napredek in svobodo ljudstva. — Fran plebeniti Garzarolli, župan senožeški, v imenu 46 volilcev.

Sodražica: Pridružujoči se sklepom shoda, kličemo nesramnemu počenjanju klerikalnih razgrajevčev ogorčeni: Fej! — Sodražki naprednjaki.

Šent Vid nad Vipavo: Bralno društvo »Sloga« pridružuje se protestu narodne stranke napram neolikanemu nastopu klerikalcev. — »Sloga«.

Šent Vid nad Vipavo: Zadržan, udeležiti se shoda, pozdravljam zborovalce in izrekam ogorčenje nad obnašanjem klerikalnih poslancev v deželnem zboru. — Bizjak, župan.

Stari trg pri Raketu: Protestnemu shodu se pridružujemo z navdušenim srcem ter kličemo zbranim narodnjakom krepki Na zdar! — Narodnjaki starotrške občine.

Št. Peter na Krasu: Podpisani društvi najstrožje obsojajo politiko in surovost klerikalnih poslancev. — Bralno in gasilno društvo »Zagorje« na izletu v Hraščah.

Toplice: Da bi deželni zbor zopet deloval in se razgrajevčema sapa zaprla želi — Ignacij Sitar, župan.

Toplice: Obsojajoči nastop deželnozbornske druhal vam kličemo: Živeli! — Dr. Weibl, Matko.

Toplice: Slava dr. Tavčarju in njegovemu vodstvu! — Josip Turk.

Toplice: Narodno ženstvo je solidarno s poštenjakom. Bog z Vami, dr. Tavčar! — Skušekova, Peganova, Weiblova.

Trebnje: Vsem zbranim zavednim neodvisnim, za prosep naroda delujočim možem kličemo krepki Na zdar! Krokarnem pa smrt! — Trebanjska detelja in drugi.

Trebnje: Zadržani in doma ostali napredni Trebanjci pridružijo se današnjemu protestu ter kličejo zbranim zborovalcem gromoviti »Slava!«

Trojana: Agitacija razlece in iz spovednice naj se odpravi! Živeli napredni poslanci! Pereat žlindra! — Trojančani.

Velikolašče: Bog daj kmetu pamet in malo »belih vestij«. — Antikonsumarji.

Velikolašče: Slava shodu! Obžalovanje ožlindranim slepilcem in ugonobiteljem kmeta, obžalovanje onim, ki se delajo, kakor da bi jim verjeli. Pačol-

hinavstvo. — Velikolaški naprednjaki.

Velikolašče: Žalibog, doma zadržani kličemo vsem zbranim: Slava! Karkoli bodete sklenili, strinjamo se z vami do pičice. Hribar, ne prekliči niti besedice! Tvoj odgovor črnuhom bodi: Quod dixi! Resnica oči kolje. Ti si jim zabil žebelj v tonzurirane glave. Ti, Tavčar in tvoji drugi, pa bijte brezobzirno po grdilcih uradništvu in slepilcih našega uboze kmeta. — Vaši somišljelniki.

Vipava: Najodločneje obsojamo nastop klerikalnih poslancev v deželnem zboru kranjskem, osobito načelnika dr. Šusteršiča in podle katoliške izraze v brk narodno naprednim našim poslancem. V duhu z njimi kličemo: Naprej mirno in možato delujmo naj naši napredni zastopniki za napredek in svobodo zlato! — V imenu naprednih Vipavcev. — Hrovatin ml., župan Jos. Zvoček svetovalec, Mesesnel svetovalec.

Vinica: Slava zborovalcem protestnega shoda! Sramota ožlindranim zaviračem pozitivnega dela! — Županstvo Dragatuš.

Vinica: Protestiramo proti coklji! Narodnim poslancem slava! — Viniški naprednjaki.

Vipava: Naši poslanci: Le naprej! Žlindra — fej! — Goški narodnjaki.

Zagorje ob Savi: Zadržani, protestiramo najenergičneje proti barabsko pijanem, klerikalnim, razgrajevčema. Fej »bela vestija«, fej »podrta peč«, fej vse kar po žlindri smrdi! Živio Hribar! Živio dr. Tavčar! — Zagorski liberalci.

Železniki: Obsojamo škandalozni nastop klerikalcev v deželnem zboru. Pridružimo se v duhu protestnemu shodu. Živeli napredni poslanci! — Naprednjaki iz Selske Doline.

V Ljubljani, 7. julija.

Celjsko vprašanje.

V Morav. Žumberku je poročal drž. posl. Chiari svojim volilem o minolem zasedanju drž. zbora ter dejal, da hoče Koerber rešiti celjsko vprašanje na ta način, da se spravi slovenska gimnazija v celjsko predmestje, za nemško gimnazijo pa se sezida nova hiša v mestu. Koerber je Nemcem naklonjen, zato mu Nemci načeloma ne smejo delati težav.

Dijete dežel. poslancev.

Finančni odsek nižjeavstr. dež. zbora se je baval z vprašanjem, da bi se dijete dež. zbora poslancev pavšalirale. Sedanje določbe so zastarele, že 38 let stare ter se ne ozirajo na sedanje življenske razmere. Z zavlačevanjem zasedanja se dijete tudi nepotrebno množe. Zato naj bi se — kakor za drž. zbor — določila plača poslancem za vse leto. Odsek bo sklepal o tem predlogu še v poznejših sejah.

Pruska politika proti Poljakom.

„Czas“ je prinesel izjavo poljskih članov poznanijskega dež. zbora. Izjava je naslovljena na nemškega dvornega maršala in pojasnjuje, zakaj se Poljaki ne vdeležijo sprejema cesarja v Poznaniu. Poljake so nove naredbe in nova očitanja cesarja globoko užalila. Zato bi Poljaki s svojo žalostjo veselje sprejema kalili. Da se to ne zgodi, rajši odpotujejo ali pa ne pridejo na ulico. Vzlic vsemu in dasi ne zaslužijo preganjanja in očitanj, pa hočejo Poljaki ostati zvesti podaniki svojemu cesarju! Iz Vrešna poročajo, da so otrokom, radi katerih so nastali nemiri, te dni razdelili nemške knjige za krščanski nauk. Izmed vseh otrok, ki so se še nedavno branili moliti nemški in odgovarjati pri kršč. nauku nemški, je ugovarjalo baje le šestoro. Tako so jih ukrotili! Z nemškimi knjigami pa so jim razdelili tudi poljske, da morejo nemški poduk boljše razumeti. Poznanski poljski listi pišejo, da so se otroci radi tega udali, ker je nameravala vlada poslati uporne otroke v prisilna vzgajališča. Vlada je zaprla društva poljskih dam za ubožne otroke. V teh društvih so dobili otroci hrano ter so jih dame učile. Razpuščena so ta društva zategadelj, ker govore dame z otroci poljski, a ne nemški, in ker so učili otroke poljski, a ne nemški. Za germanizacijo se rabijo torej najpodlejša sredstva! Celu državno pravdnništvo podpira germanizacijo s tem, da naznani vsakega kot pričo zaslišane delavca rudarskemu oblastvu, ako ne zna nemškega. Oblastvo ga potem takoj spodi.

Najnovejše politične vesti.

Angleški kralj Edvard je po za-trdilu zdravnikov izven nevarnosti, tako da se bo kronanje vršilo že najbrže v mesecu septembru. Bolan je pa še na obistih. — Deželnozbornske volitve na Nižje-

avstrijskem in Moravskem se vršijo gotovo v mesecu oktobru. — Na obisku pri danskem kralju in pri rodbini vojvode Cumberland je bil v soboto v Gmundenu naš cesar z nadvojvodo Franom Salvatorjem in nadvojvodinjo Marijo Valerijo. Popoldan se je vrnil zopet v Lbl. — Baron Buro-Beernberg, bivši pruski državnozbornski predsednik je umrl v Baden-Badenu. — Zoper poslanca Herzoga. „Trautenaue Zeitung“ pozivlja poslanca Herzoga, da ne sme niti eden dan dalje obdržati mandata zaradi zgubljenosti tožbe v osebni časti. — Nova Rusija se imenuje nemška knjiga, ki je izšla v Lipskem. Car, ki že dalje časa študira socijalna vprašanja, si je naročil tudi to knjigo ter želi zvedeti za pisatelja knjige. — Proti odpravi ustave v burskih deželah se je izrekla državna vlada. — Odstop Salisburyja. Konservativci hočejo kandidirati Balfourja za ministerskega predsednika, ko odstopi Salisbury.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 7. julija.

Prošt Elbert — obsojen.

Da ne bo pomote, povemo takoj, da je milega gospoda prošta obsodil dr. Šusteršič, in sicer v škofovem listu »Slovenec«. Načelnik novomeškega kapitela, in tretji cerkveni dostojanstvenik v deželi se je obsodil, ker so »Dolenjske Novice« v zmerni obliki obsodile dr. Šusteršičevo obstrukcijo. »Slovenec« ne trdi, da je prošt Elbert dotični članek spisal; samo zategadelj, ker se dolenjski listi baje v prošnji ureduje, dobil je g. Elbert nekaj — mi se drugače izraziti ne moremo — težkih brč, ki so žaljive, posebno za visokega cerkvenega dostojanstvenika. Pa nič ne de! Kdor se Šusteršiču zameri, ta je izgubljen, naj si je prošt ali pa škof. In prepričani smo, če bi sam škof Anton Bonaventura spregovoril par ponižnih besedic proti surovi, in s krščanskega stališča najostrejšo obsodbe vredni obstrukciji, da bi ga Šusteršič in Lampe okrcala po prstih, kakor sta sedaj okrcala novomeškega prošta. Da! da! Und der Bischof absolut, wenn er unseren Willen thut! Tista udanost proti višjim dušnim pastirjem, s katero se bodoči pravni konzulent dunajske nunciature tako rad drapira, je humbug, kakor vse na dr. Čevljaršiču. Resnica pa je, da bi se pri nas, ko bi hotel to stvar v roke vzeti srčen duhovnik z višjo avtoriteto, kakor jo ima na primer prošt Elbert, dala ustanoviti pametna katoliška stranka. Z njo bi se naša stranka tudi ne mogla spojit, ker so načela, pri kojih so kompromisi izključeni; ali prav lahko bi se dobil zmeren modus vivendi, in ponehal bi predvsem tisti osebni boj, kojega proti Šusteršiču ne bomo nikdar opustili, tisti osebni boj, ki je danes zanešen že v vsako kmetesko vas, in ki — recite kar hočete, najbolj izpodjeda stališče — duhovščini sami. Ali, kje se naj dobi tak srčen duhovnik! Če kdo napravi v ta namen mali korak, in naj si je infuliran prošt katoliške cerkve, pa ga zadene blisk prokletstva in dr. Šusteršič ga posadi na svoj stolček, pa mu jih namaže — seve v ponižni pokorščini do svojih škofov in prelatov! Und der Probat absolut — wenn er unseren Willen thut!

— **Klerikalna hvaležnost.** Umrl ravnatelj kranjske hranilnice g. dr. Suppan je bil sicer naš politični nasprotnik, a častivreden mož, in če ima kdo tehtnih vzrokov se ga hvaležno spominjati, je to klerikalna stranka. G. dr. Suppan, dasi pristaš liberalne nemške stranke, je bil v srečo jako pobožen in klerikalci so to dobro izkoriščali. Samo vplivu dr. Suppana se imajo zahvaliti za tiste stotisoče gold., ki jih je kranjska hranilnica darovala za najrazličnejše klerikalne namene. In ravno tako se imajo le dr. Suppanu zahvaliti za klerikalno gospodarsko organizacijo. Ko so klerikalci začeli snovati to organizacijo, ko so začeli snovati konkurenčne posojilnice po deželi, tedaj je med duhovniki vladalo še veliko nezaupanje v ta poskus. Farška bisaga se ni hotela odvezati, a klerikalci so našli drugod pomoč. Preslepili so dr. Suppana in ta je izposloval, da je kranjska hranilnica dala klerikalnim posojilnicam kredit. Samo vplivu dr. Suppana so se imeli klerikalci za to zahvaliti, le denar kranjske hranilnice jim je omogočil ustvariti svojo organizacijo. Pozneje seveda, ko je dr. Suppan spoznal

ljudstvu sovražne namene klerikalne organizacije in nje nereelno poslovanje, je to ustavil. Za druge klerikalne namene pa je še v naprej leto za letom izposloval veliko tisočakov od kranjske hranilnice. Vzrokov je torej mnogo, da bi bili klerikalci dr. Suppanu hvaležni. Ali klerikalci ne pozna hvaležnosti. »Slovenec« se ni zdelo vredno, da bi bil vsaj v dostojni obliki naznanil smrt največjega dobrotnika klerikalne stranke. Mej dnevnimi novicami je pač omenil, da je neki fajmošter v Leonišču »izven nevarnosti«, notico o smrti dr. Suppana pa je vtaknil še za »kotiček za liberalce« v novo rubriko, v kateri poroča o povoženih psih in prevzetih oštarijah. So pač hvaležni in ljubeznivi možje ti klerikalci!

Ljubljanski »Sokol« v Kamniku.

Pravi narodni praznik smo preživeli včeraj v Kamniku. Vše kamniški kolodvor kazal je praznično lice. Občinski zastop kamniški z županom g. Močnikom na čelu, vsa narodna društva kamniška, kako požarna bramba, »Lira« in čitalnica z zastavami so pričakali Sokole na kolodvoru. Ob zvokih Sokolske koračnice prikorakajo Sokoli z br. starosto dr. Tavčarjem na čelu pred pričakajoče jih korporacije. Burni »Na zdar« klici jih sprejmo. G. župan Močnik pozdravi Sokole v imenu obč. zastopa in vseh ostalih društev v daljšem govoru. V vznešenih besedah slika pomen sokolskih poletov med ljudstvo slovensko ter kliče končno imenom narodno-naprednega mesta Kamnik ljubljanskemu Sokolu srčni »Na zdar!« Br. podstarosta dr. Ravnihar zahvali se za prisrčni vsprejem, kajti vrli Kamničanje so vsprejeli Sokole kakor brate svoje istorodne po krvi, istorodne po mišljenju. Veličasten je bil na to obhod po mestu. Pred mestom je postavljen slavalok, z vseh hiš vihrajo narodne trobojnice, okna pa so okrašena s slovenskimi mladenkami, ki pridno sipajo duhteče cvetje na mile goste. — Ob 5. uri je vže pripravljen telovadni prostor. Slavna požarna bramba, ki je svojo nalogo, vzdrževati red, res uzorno izpolnila, je zagradila za telovadišče velik prostor na glavnem trgu, kateri je bil slavni obč. zastop drage volje prepustil v ta namen. Krog telovadišča pa se je zbralo na stotine ljudstva, meščanstva kamniškega, pa tudi preprostega kmetkega okoličanstva. Okna krog in krog stoječih hiš so zasedle dame slovenske. Točno ob 5. uri prikorakajo telovadci pod vodstvom br. načelnika dra. Murnika. Po kratkih točnih poveljih se uvrste v izvajanje prostih vaj. Krasne vaje, pa tudi težavne. Občudovati smo morali preciznost izvajanja, ni eden člen cele vrste ni zaostajal ali prehiteval. Prva vrsta ljubljanskega Sokola je nastopila na to na drogu in na bradli. Da se je gledalcem telovadba videla izborna in popolna, to je pričalo glasno odobravanje vsakemu telovadcu posebej po storjeni vaji. Vzlasti imponovala je mirna elegantnost br. načelnika dra. Murnika. Detailna kritika vsake vaje in nje izvajanja posebej bi spadala v strokovni list. Ker pa tega žalibog še nimamo, opravili jo bodo naši telovadci v telovadnici po ustnem razgovoru. — V restavraciji pri Kendi se je po telovadbi razvila prav živahna zabava. Pevsko društvo »Lira« je zapelo več krasnih zborov. Burno pozdravljen otvoril br. starosta dr. Tavčar vrsto govorov. Še enkrat zahvali za velikanski vsprejem vse činitelje kakor obč. zastop ter narodni društvi čitalnico in pevsko društvo »Lira«, posebno pa krasni spol kamniški. Pod vtisom dopoldan vršedečega se in sijajno vspelega protestnega shoda reaguje govornik na pozdrav županov ob vsprejemu imenom narodno-naprednega Kamnika. Slavi Kamnik kakor pravo narodno-napredno trdnjavo ter končno nazdravlja meščanstvu kamniškemu. G. župan Močnik v krasnem govoru napije ljubljanskemu Sokolu. Br. podstarosta dr. Ravnihar nazdravlja slav. požarni brambi; za tem pa kliče snujočemu se kamniškemu Sokolu »Živel kamniški Sokol«. Imenom »Lira« zahvali se g. Pintar za napitnico. Daljna zdravica njegova dr. Tavčarju je našla glasen odmev in več minut ni hotelo prenehati klicev »drn. Tavčarju«. G. Binder imenom hodočega kamniškega Sokola odgovarja zdravici br. podstaroste. Razodene nam veselo vest, da je za vzlet Sokola vse pripravljeno; telovadno orodje je tu, 32 telovadcev obiskuje redno telovadnico in — čudno! — iščejo samo še vodnikov — odbornikov. Prosi ljubljanskega Sokola za strokovni poduk in nadziranje. — V slovesnem sprevedu spremili so nas Kamničanje

na kolodvor. Ako je bil že vsprejem srčen, ločitev bila je še srčnejša. „Na zdar“ Sokolour, „živeli Kamničanje“ — ti klici so doneli v mirno noč, dokler je bilo z odhajajočega vlaka videti še kaj od prijaznega Kamnika. V resnici Kamničanje so nam priredili dan, kateri hoče „Sokol“ ljubljanski zapisati v svojo spominsko knjigo z zlatimi črkami. Na svidenje ob rojstvu Vašega Sokola.

— **Fran Petsche.** Pogreb prarano zamrlega Frana Petsche-ja, trgovca in posestnika v Starem trgu pri Ložu bil je veličasten in najboljši dokaz simpatij, katere je pokojnik vžival pri svojih rojakih. Pogreba so se udeležili zastopniki javnih oblastij, vsa domača društva in sosedne hrvaške požarne brambor korporativno ter nebroj ljudstva iz okolice. Ob ginljivem petju žalostink položili so predraga v prezgodnji grob, katerega pokriva nebroj vencev.

— **Javna telovadba sokolskega se vrši jutri, v torek zvečer ob 8. uri v sokolski telovadnici v »Nar. domu«.** Vspored: 1. Proste vaje. 2. Telovadba na orodju v treh vrstah. 3. Skupine: a) na orodju, b) brez orodja. Vstopnina za sedež 1 K, stojče 40 vin. Vstopnice se dobivajo v trafiki gosp. Šešarka, zvečer pa pri blagajni od pol 8. ure naprej. Telovadne točke spremlja sl. ljubljanska društvena godba.

— **Dijaška in ljudska kuhinja** pogostila je včeraj svoje dijake in reveže ob zaključju šolskega leta z boljšo hrano in pijačo. K temu pripomogla sta g. F. Gorše, ki ob vsaki priliki rad pripomore dijakom kakor tudi g. Jeglič, katerima se srčna hvala izreka.

— **Odlikovana Slovenca.** Na dunajski umetniški akademiji sta bila odlikovana tudi slovenska slikarska gojenca Jos. Ailec iz Lastomerce pri Radgoni in R. Kukla iz Ljubljane.

— **Prvi veliki semenj** pevskega društva „Slavec“ se je včeraj vzel raznim drugim veseliciam in izletom obnesel nad vse pričakovanje izvrstno. Koslerjev vrt je bil popolnoma zaseden z občinstvom, ki se je izbornu zabavalo. Petje društva „Slavec“ je bilo včeraj prav posebno dovršeno in zelo mnogo priznanja; vojaška godba je pridno svirala. Tudi pri „štantih“ je bilo zelo živahno in komarjev muzej je bil vedno poln. Več jutri.

— **Izpred sodišča.** Deželno sodišče je ustavilo vsako postopanje proti trgovcu gospodu F. Hodscharju, ki je bil obdolžen goljufije. Izkazalo se je, da je ta obdolžitev neutemeljena in g. Hodschar popolnoma nedolžen.

— **Neprijeten gost** je kurjač L. M. Včeraj je prišel vinjen v neko gostilno v Konjušnih ulicah in ker mu vsled tega niso hoteli dati pijače, je v gostilni razbijal in hotel gostilničarko udariti s stolom. Gostilničar je to preprečil in postavil razgrajča na zrak. Zunaj je pobiral kamnje in se pridušal. Ko je prišel policaj, jo je popihal.

— **Javno nasilstvo.** Tovarniški delavec Franc Debeve je hud razgrajč in je imel zaradi tega že večkrat s policijo opraviti. V soboto po noči je spet razgrajal in policaj ga je aretoval. Debeve ni hotel iti s policajem in ko ga je ta prijel, da bi ga odpeljal seboj, se je spustil v njega. Policaj in Debeve sta padla na tla in se valjala. Stražniku je Debeve strgal uro iz žepa in mu poškodoval obleko. Šele ko je prišel stražniku neki uradnik na pomoč, je mogel aretovanje izvršiti.

— **Dezertir.** Anton Poznik, ki je bil pobegnil iz žrebčarne na Selu, je bil 4. t. m. prijet in nazaj na Selo pripeljan.

— **Tatvina.** Posestniku Francu Vrehovcu v Spodnji Šiški št. 47 je ukradel njegov hlapec Fran Tomše stotak in pobegnil iz službe. Za ukraden denar si je kupil bicikel.

— **Izgubljene reči.** Na poti od stolne cerkve po šolskem drevoredu do Franca Jožefa mostu je bila izgubljena srebrna ura s srebrno verižico. — Med vožnjo iz Črnuče je bila izgubljena zlata ura z zlato verižico. — Na Mestnem trgu je bila izgubljena zlata broža.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 7. julija. „Včeraj je po celi Kranjski grmel klic živijo Šusteršiči.“

Tako je dr. Šusteršičeva oficina včeraj telefonično poročala na Dunaj. Tudi je poročala, da je protestni shod narodno-napredne stranke klavno izpadel, da je bila majhna udeležba in da so liberalci najeli soc. demokrate, da jim shod razbijejo. Ta velikanski švindelpa se ni posrečil, ker ni noben list hotel Šusteršičevega poročila natisniti. Danes je Šusteršič osebno tu. (Opomba uredništva: Tu je Šusteršič zopet žlindro prodajal. Ta nepoboljšljivi slepar je hotel Dunajske liste naslepariti, a spoznali so ga in ne gredo več na njegove limanice.

Dunaj 7. julija. Danes je bila prva konferenca zaradi podržavljenja državne železniške družbe.

Dunaj 7. julija. Jutri se začne ministerska posvetovanja zaradi proračuna za l. 1903. Načrt proračuna je že gotov. V kratkem so bodo zopet nadaljevala nagodbena pogajanja.

Gradec 7. julija. Tukajšnje sodišče je dobilo v roke dva nevarna človeka, nekega Thalerja in nekega Herza, ki sta storila umora na Stubalpe.

Poslano.*

V pojasnilo in svarilo.

Vse zoper gospoda Friderika Hodscharja, trgovca v Ljubljani, oziroma v Gradcu zaradi zavlačanja blaga, ponesrečevanja prestopka itd. naprejena sumničenja so neresnična in popolnoma brez vsake podlage, ker se je z uradnim potrdilom c. kr. deželnega sodišča v Ljubljani št. Vr. IX 731/2—19 proti istemu uvedeno kazensko postopanje sedaj vstavilo ter je izpuščen iz zapora.

Zoper g. Friderika Hodscharja tako težko oškodujoče vesti so se provzročile vsled ravno samovoljne kakor protipostavne zatvoritve njegove trgovine v Gradcu po Dunajskem »Creditoren-Verein«, vsled katerega ovadbe je bil g. Hodschar, ko je bil v tej stvari na potovanju s potnino 210 K, popolnoma brez vzroka prijet zaradi suma pabega.

Provzročila pa je najbrže te vesti tudi okolnost, da je neka Dunajska tvrdka po svojem zastopniku dne 8. in 9. junija t. l. g. Friderika Hodscharja skušala primorati, da bi poravnal neki znesek, ki bi zapadel šele 15. julija t. l., grozeč mu, ga sicer takoj proglasiti insolventnim, dočim g. Hodschar ni ustregel temu protizakonitemu zahtevanju.

V svojem zaporu, ločen od zunanjega sveta, ni bil g. Friderik Hodschar v stanju, reševati svojih poslov, temu je bil primoran, napovedati konkurz nad svojim premoženjem — žrtva hudobnega postopanja in nesrečno zapletenih okoliščin.

Za krivce bo imelo to še posledice, nadaljna sumničenja se bodo brezobzirno preganjala.

Dr. Oton Vallenschlag
odvetnik, l. r.

*) Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor določa zakon. (1360)

Borzna poročila.

Žitne cene v Budimpešti

dne 7. julija 1902.

Termin.				
Pšenica za oktober	za 50 kg	K	7-27	
Rž „ oktober	50	6-19		
Koruzi „ julij	50	4-9		
„ avgust	50	5-01		
„ maj 1903	50	5-09		
Oves „ oktober	50	5-65		

Efektiv.

10 vinarjev cenejši.

„Henneberg-svila“

— je pristna, ako se naroča naravnost pri meni — za bluze in obleke v črni, beli ali pisani barvi, od 60 kr. do 14 gld. 65 kr. meter. Vsakomur franco in s plačano carino dostavljena na dom. Vzorci se dopošiljajo takoj. Dvojna poština v Švico.

G. Henneberg (17—6)
Seiden-Fabrikant (ausl. k. u. k. Hofl.), Zürich.

Naznanilo.

Radi selitve so pod lastno ceno na prodaj izborna kolesa iz tovarn Joh. Puch in francoski „Peugeot“.

Anton Putrich
Ljubljana — Dunajska cesta.

Zahvala.

Visokorodni gospod **Rudolf graf Margheri-Commandonna**, c. kr. deželni svetnik v Ljubljani, naklonil je povodom smrti visokorodne gospe **Silvine baronice Apfalter-Apfaltre**, rojene **grofice Margheri-Commandonna**, na gradu Grmače prostovoljnemu gasilnemu društvu v Šmartnem pri Litiji dar 100 kron, za kar izreka podpisano vodstvo velikodušnemu darovalcu svojo najiskrenejšo zahvalo. (1563)

Šmartno pri Litiji, dne 2. julija 1902.

Fran Židanik,
blagajnik.

Gregor Porenta,
načelnik.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m. Srednji srčni tlak 736-0 mm.

Julij	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah
5.	9. zvečer	736.8	20.0	sl. jug	jasno	0.0 mm.
6.	7. zjutraj	735.9	15.6	sr. svzh.	jasno	0.0 mm.
	2. popol.	737.5	23.9	sr. jvzhod	skoro jas.	0.0 mm.
7.	9. zvečer	738.8	19.8	brezvetr.	oblačno	0.0 mm.
7.	7. zjutraj	740.8	17.5	sr. svzhod	pol. oblak.	0.0 mm.
	2. popol.	738.9	26.7	sl. jug	jasno	0.0 mm.

Srednja temperatura sobote in nedelje 21-1° in 19-8°, normale: 19-4° in 19-4°.

Zahvala.

Za vse dokaze srčnega sočutja ob boleznih in smrti nepozabne mi soproge, gospe

Terezije Aplenc

izrekam tem potom vsem srčno zahvalo, osebno se zahvaljujem čast. gg. vodjem in kolegom mestne straže, ki so mi prihiti s podporo na pomoč, darovateljem lepih vencev ter vsem udeležnikom pogreba.

V Ljubljani, dne 7. julija 1902.

Rudolf Aplenc
(1570) mestni policijski stražnik.

Zahvala.

Za obile dokaze iskrenega sočutja o priliki izgube našega nepozabnega soproga, oziroma očeta, gospoda

Franca Kovač-a

izrekamo najpriskrenejšo zahvalo. Osebno se še zahvaljujemo vsem darovalcem krasnih vencev, slavnemu občinskemu zastopu, slavnemu društvu I. kranjskih vojaških veterancev, slavnemu godbi ter vsem številnim spremljevalcem pogreba blagega pokojnika.

Domžale, dne 7. julija 1902.

(1567) **Žalujoči ostali.**

Zahvala.

Za obile dokaze sočutja med boleznijo in ob smrti, kakor tudi za mnogobrojno udeležbo pri pogrebu predragega soproga, oziroma očeta, brata, sina in svaka, gospoda

Frana Petscheta

izražajo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem posebej pa še darovalcem obilih krasnih vencev, gg. pevcem ginljivih žalostink, občinskemu zastopu, požarnim brambam, častiti duhovščini, čitalnici, Delavskemu bralnemu društvu, mlekarici, posojilnici, užitniškemu zastopu, slavnemu uradništvu, podružnici sv. Cirila in Metoda in Kmetijski podružnici v Starem trgu, končno sploh vsem, ki so od blizu ali daleč na ta ali oni način pokojniku izkazali o tej priliki svoje simpatije, najtoplejšo zahvalo

V Starem trgu pri Ložu, dne 6. julija 1902.

(1573) **Žalujoči ostali.**

Tandem (dvosedež)

skoro nov, malo rabljen se proda po prav ugodni ceni.

Fran Zamán, (tvrdka Grošel)
Poljanska cesta št. 7. (1566—1)

Zlata ura

z verižico se je zgubila včeraj.

Kdor jo je našel, naj jo odda proti nagradi na magistratu. (1571)

Notarski kandidat

mlajši, toda v vseh strokah notarijata popolnoma izvežban, želi v kratkem spreminiti službo.

Ponudbe naj se blagovolijo poslati upravnističu »Sl. Naroda« pod »Notarski kandidat“.

Na pol krit otročji (1565—1)

ponny-voziček

z usnjato streho, jedno ali dvovprežen se po nizki ceni proda.

Fran Vršjan, sedlar
v Ljubljani, Rimska cesta št. 11.

Vničujte muhe

najnevarnejše prenašalke bolezenskih in kužnih tvarin. (415-116)

Najboljše sredstvo je ameriški **Tanglefoot**

ki se dobi v vsaki boljši prodajalnici po 5 kr. pola.

Naslovna knjiga

Avstro Ogrske države za 1897—1900, obsegajoča v dveh debelih, 5 klg. težkih zvezkih čez milijon naslovov tovarnarjev, trgovcev, obrtnikov, ekonomov, notarjev, odvetnikov, veleposesnikov itd. itd. — Izvirna cena 30 K. Razpošilja, dokler zadostuje majhna zaloga, za samo 3 gld. po poštne povzetju knjigarna (1538—2)

Ivana Peterlina v Trstu.

Prva moravska tovarna za vodovode in sesalke

Ant. Kunz-a

c. kr. dvornega zalagatelja
v Mor. Granicah (Mähr. Weisskirchen) na Moravskem.
Največji in najstarejši slovanski zavod v državi za dobivanje vode.

Samodelni vodovodi

ki iz globoko ležečih in oddaljenih izvirov popolnoma samodelno, nepretrgoma vodo dobivajo na poljubne višave v mesta, vasi, graščine, gospodarska posestva itd. Edino pravilna konstrukcija tehniške dovršenosti. (1459—2)

Več sto zahvalnih izpričeval se depošlje na zahtevanje.

Prospekti gratis in franko.

Sloveči profesorji medicine in zdravniki priporočajo

tinktura za

* želodec

lekarnarja Piccoli-ja

v Ljubljani

dvornega zalagatelja

Nj. svet. papeža

kot sredstvo, ki krepi želodec, vzbuja tek, pospešuje prebavljanje in odprtje telesa, posebno zdravilna za one, ki trpe na zastaranem zaprtju.

Tinktura za želodec razpošilja lekarnar Piccoli v Ljubljani v skatljicah z 12 steklenicami za K 2.52, s 24 steklenicami za K 4.80, s 36 steklenicami za K 7.—, s 70 steklenicami za K 13.—. (Poštni paket pod 5 klg.) (1507—1) c

